

משרד החינוך
האגף לתרבות תורנית

מדי חודש בחודשו

עורך: אריה וינברגר

גיליון 187 - אלול התשס"ט - תשרי התש"ע

עריכה: הרב אריה וינברגר

ייעוץ: חנה תובל מרמלשטיין

עיצוב עטיפה, סדר וגרפיקה: סטודיו "שושנה שחר"

הוצאה לאור: גף הפרסומים, משרד החינוך

כתובת למכתבים: הרב אריה וינברגר, האגף לתרבות תורנית, משרד החינוך

רח' כנפי נשרים 22, ירושלים 95464

אתר האינטרנט של האגף לתרבות תורנית: www.education.gov.il/toranit

© כל הזכויות שמורות

נא לשמור על קדושת הגיליון

ירושלים, תשרי, התש"ע

תוכן העניינים

5	תאריכים ומאורעות בחודשי אלול-תשרי
17	בדרך האתרים - מס' 30
20	חומר עיוני למדריכה
20	▪ לשנה טובה תכתבו ותחתמו - למהותה של ברכה / ד"ר אברהם גוטליב
21	▪ הרהורים לימי התשובה - יהנך יפה עיניך יונים / ליקט שמעון בן יוסף
22	▪ שליחותו של אדם
23	דינים
23	▪ מדיני הימים הנוראים
24	▪ מדיני סוכות
25	▪ מדיני שמיני עצרת
26	לוח המודעות מס' 169 - תשבץ אלול-תשרי
29	פעולות
27	א. חגי תשרי
37	ב. דע את הקבוצה
40	ג. 100 שנה לעיר העברית הראשונה - תל-אביב
42	ד. פרשיות החודש
47	תיפזורת ראש השנה
46	מלאכות יד
48	▪ פעילויות לחגי תשרי
57	חומר עזר
61	פתרון לתשבץ אלול-תשרי
61	פתרון חידות פרשיות השבוע
63	פתרון תפזורת ראש השנה

תאריכים ומאורעות בחודשי אלול-תשרי

(אירועים, אתרים וגדולי מורשת)

חודש אלול

חודש אלול הוא החודש השנים עשר למניין החודשים מתשרי והחודש השישי למניין החודשים מניסן.

מזל החודש: בתולה.

במסורת היהודית הקובעת את חודש אלול כחודש של התעוררות ותקומה ראו במזל בתולה מעין קריאה לבתולת בת-ציון, לישראל המשולה לבתולה - להתעורר, שנאמר "שובי בתולת ישראל". הגאון ר' חיים מוולוז'ין היה מפרש את הפסוק "אז תשמח בתולה במחול" כרמז שהקב"ה ימחול עוונותיה של בתולת ישראל וישמח אותה כפי ששימחה בגן עדן מקדם בראשית הבריאה כפי שקוראים אנשי ח"ן את הפסוקים "נפלה לא תוסיף קום בתולת ישראל... דרשוני וחיו" (עמוס ה, ב, ד).

על-פי "הגאולה בסוד חודשי השנה", ד"ר ש"ז כהנא

אירועים

קינדר-טרנספורט - שבעים שנה למבצע.

הקינדר-טרנספורט (בגרמנית: Kindertransport, "משלוח ילדים") הוא כינוי למשלוחי הצלה של עשרת אלפים ילדים יהודים מגרמניה (בעיקר מהמבורג), אוסטריה וצ'כוסלובקיה בספינות לבריטניה בין דצמבר 1938 לפרוץ מלחמת העולם השנייה ב-1 בספטמבר 1939.

הילדים של קינדרטרספורט מגיעים לאנגליה

רקע

לאחר ליל הבדולח, התפתח לחץ על הממשלות במדינות רבות לקלוט פליטים יהודים שהיו בסכנה בגרמניה, אוסטריה וצ'כוסלובקיה. במיוחד היה לחץ גדול על בריטניה אשר בידה הייתה השליטה בהגירה לארץ-ישראל שעל פי הצהרת בלפור יועדה כמולדת לעם היהודי. הסוכנות היהודית העלתה דרישה לקליטת 10,000 ילדים יהודים מגרמניה בארץ-ישראל, הצעה שנדחתה על ידי שלטונות המנדט הבריטי, בגלל הרצון שלא לפגוע בקשרים עם הערבים.

קינדר-טרנספורט

ב-15 בנובמבר 1938, נגש ראש ממשלת בריטניה נוויל צ'מברליין עם משלחת של יהודים בריטיים מהוועד למען יהודי גרמניה, בראשם הלורד הרברט סמואל. סמואל האיץ צ'מברליין להסכים לקליטת מספר רב של ילדים, שאינם מתחרים בשוק העבודה. בדיון בפרלמנט הבריטי ב-22 בנובמבר 1938, שיוחד לבעיית הפליטים, הביע שר הפנים נכונות לקלוט ילדים פליטים בתנאים של פליט במעבר. הילדים לא יורשו לעבוד אלא יקבלו הכשרה מקצועית ובסיומה יידרשו להגר מבריטניה.

קינדרטרנספורט על האונייה

הקהילה היהודית התחייבה לערוב לעלויות הנסיעה והקליטה של הילדים בסכום של 50 לירה שטרלינג לכל ילד (בערכים של אז, סכום השווה לכ-1,500 אירו כיום), הבטיחה לקלוט את הילדים בכל רחבי בריטניה ולדאוג לחינוכם. הכוונה הייתה לאחד את הילדים בנקודות זמן מאוחרות יותר עם הוריהם ולהביא לשיכוןם בארץ-ישראל, שהייתה אז תחת מנדט בריטי.

ימים אחדים לאחר הפגישה הקלה ממשלת בריטניה את תנאי ההגירה, ופירסמה קריאה לציבור הבריטי לקלוט ילדים במשפחות אומנות. בני נוער בגילאים 14 עד 17 הורשו מעתה להגר לבריטניה, בתנאי שיימצא מי שיקח אותם תחת חסותו.

בקבלה את ההחלטה הזו, ביקשה ממשלת בריטניה שהמחווה הזו תביא את ממשלת ארצות הברית לכוננות גדולה יותר לקלוט בני נוער יהודים בשטחה. אלא שהקונגרס האמריקני דחה הצעה שכזו זמן קצר לאחר מכן, והגירתם של נערים אלה הופנתה אפוא לבריטניה בלבד.

אשת הבנקאי - ההולנדית רבת ההשפעה, חרטראודה וייסמילר-מאייר, נשאה ונתנה עם אדולף אייכמן והצליחה להשיג את הסכמתו השקטה למשלוחי-ילדים שכאלה, תוך הגבלות קשוחות. הילדים ובני הנוער הורשו לקחת איתם רק מזוודה אחת, תיק אחד, ועשרה רייכסמארק. נאסר עליהם לקחת איתם ספרים וצעצועים, ואף הורשו לקחת תמונה אחת בלבד. דברי-ערך שהתגלו בכליהם של הילדים הוחרמו. לקבוצות הילדים הוצאו אשרות קבוצתיות, ולכל ילד הוקצה מספר משלו. כדי למנוע סצינות-פרידה קורעות לב (ובעלות השפעה על דעת הקהל), נאסר על ההורים וקרובי המשפחה ללוות את הילדים לרציפי תחנות הרכבת.

מחזות הפרידה שהתחוללו בתחנות הרכבת בווינה, בברלין, בפרנקפורט או בפראג היו כל כך מרגשים, עד שהנאצים הרגישו צורך להתערב. מעתה הורשה רק קרוב אחד ללוות את הילד לרציף, הרכבות יצאו רק בלילות ומתחנות רכבת לא מרכזיות. הסכנה שההורה שליווה את הילד לרכבת, יתמוטט, גדלה, היות שלא הייתה לו תמיכה מוראלית לצידו; גם האמצעים האחרים שנקטו נתבררו כלא יעילים, שכן רכבות הלילה הגבירו את אוירת המיסתורין, ובכך משכו יותר תשומת לב.

על פי רוב, הוסעו הילדים ברכבות ממקום מגוריהם דרך הולנד, לרוב להוק ון הולנד (כיום חלק מרוטרדם), ומשם הפליגו באוניות לעיר הנמל האנגלית הרוויץ'. המשלוח הראשון הגיע ב-2 בדצמבר 1938 להרוויץ', ובו 196 ילדים מברלין. שם נקלטו ונשלחו למשפחות אומנות, תוך הפגנת התעניינות גדולה מצד הציבור הבריטי וכלי התקשורת. אלא שחיש קל עלה מספר הילדים על מספר המקומות הזמינים אצל משפחות אומנות. כתוצאה מכך הועסקו ילדים רבים כמשרתים, מבלי שזכו לתשלום, ורבים מהם שוכנו במחנות פליטים. סבלם של הילדים, שלא הבינו לאשורן את הסיבות למשלוחם לבריטניה ואף האמינו לא פעם כי משפחותיהם ביקשו להיפטר מהם, היה אפוא רב מאוד.

עם ההתקפה הגרמנית על פולין שסימנה את פרוץ מלחמת העולם השנייה הקיץ הקץ על מבצע הקינדר-טרנספורט. עם זאת, ככל הידוע התבצע מאוחר יותר משלוח ילדים נוסף, כאשר אוניית המשא ההולנדית SS Bodegraven, ועל סיפונה 80 ילדים, חצתה את תעלת למאנש ב-14 במאי 1940 תחת ירי גרמני ממכוונות ירייה, ועגנה לבסוף בליברפול.

המלחמה שפרצה באירופה שינתה גם את חייהם של הילדים שכבר נקלטו בבריטניה. רבים מהם הועברו מן המשפחות האומנות למחנות פליטים או אף נחשדו בריגול לטובת גרמניה, ואף נשלחו בשל כך למחנות עבודה בקנדה ובאוסטרליה. עם זאת, בזכות הקינדר-טרנספורטים ניצלו כ-10,000 ילדים מרדיפות נרחבות יותר תחת השלטון הנאצי ומהשמדה אפשרית במחנות הריכוז וההשמדה.

לרבים מן הילדים נודע רק עם תום המלחמה על פרטי העברתם לבריטניה ועל גורל

משפחותיהם, שנותרו מאחור ובמקרים רבים לא שרדו את השואה. חלק מהילדים שהגיעו בגרותם לישראל היו ממייסדי קיבוץ לביא. כיום מקיימים חלק מהילדים שעדיין בחיים מפגשים משותפים.

ילדי הקיבוץ-טרנספורט מספרים

חנה גולדווין - ברלין - חיים של דתייה באנגליה

...אבי התקשר לרב של לונדון, הרב רבינוביץ, וביקש ממנו להציל את חיי על-ידי הבאתי לאנגליה. הוא מצא עבורי משפחה דתייה נפלאה, משפחת מרטין. היו להם כבר שמונה ילדים משלהם וקיבלו אותי כילדה התשיעית.

אני זוכרת את העת בה עזבתי את גרמניה, אבי לקח אותי לתחנת הרכבת וברך אותי. היה זה ב-27 ביוני 1939. היו כ-170 ילדים במשלוח שלנו. אני זוכרת אימהות שהביאו אפילו תינוקות קטנים. שמחתי לצאת מגרמניה, ובמסע עודדתי את כל הילדים בקרון שלי. אמרתי להם לשמוח על שהם עוזבים את גרמניה; ושנראה את הורינו שוב, הם יגעו אחרינו...

הגענו להמבורג, שם עלינו על אוניית נוסעים אמריקנית גדולה... זה היה נפלא ואנחנו פונקנו באוכל טוב - כולו כשר (אני לא אכלתי בשר זמן רב מאחר ושחיטה כשרה הייתה אסורה בגרמניה)... כשהגענו לביתי החדש התקבלתי בחמימות...

אמא מרטין ברכה אותי ואמרה לי שהגיע מכתב מהורי, ועלי לענות מיד. רק אז הרגשתי געגועים הביתה. כשכתבתי הביתה, זלגו דמעותי על המכתב, אבל בערב, ליד שולחן השבת, הרגשתי כבר בבית...

אחר כך המלחמה פרצה ואנחנו פונונו. אני נשלחתי לברומה אשר על יד בדפורד, כפר קטן ללא אף יהודי. זוג צעיר לקח אותי אליהם. עד היום אינני זוכרת כיצד הסברתי להם בגרמנית (בזמנו ידעתי מעט מאוד אנגלית) שאני יהודייה ושאיני יכולה לאכול את הבשר שלהם, אבל בדרך כלשהי הם הבינו...

(יהודית גרינפלד, "גלות באפרים ירוקים", ירושלים, 1993, עמ' 60-61)

מעדותו של מנפרד ונסון - שניהל יחד עם אשתו את הוסטל "סאנשיין" - התייחסות האנגלים

לילדים

...יום שישי אחר הצהרים, ערב שבת, התפללנו ואז הילדים עמדו בשורה. פנים מודאגות הסתכלו עלי ופני המודאגות עוד יותר הסתכלו על פניהם. מה עכשיו? אחד הילדים הגדולים יותר ניגש אלי ואמר שעלי לברך אותם. מה, אני? כן. אמרתי להם שאין לי ילדים ומעולם לא בירכתי אדם. אחת הבנות הגדולות אמרה: "מר ונסון, אני חושבת שעליך לברך אותנו". אחד הבנים החזיק את הסידור ובירכתי כל אחד מהם, וזה שבר את הקרח. באותו ערב שרנו זמירות בהתלהבות רבה...

חג סוכות אחד (הבנים תמיד הקימו סוכה יפה) בערב אחד הילדים נכנס לסוכה ואמר לנו שהקצין [שכן] נמצא במשרד והוא רותח מזעם. הוא אמר לי שאין לנו זכות להיות שם, והרעש (שרנו) מזעזע. הזמנתי אותו לבוא איתי לפגוש את הילדים והוא הסכים. ברגע שנכנסנו הוא נהיה כנוע ונעים ואיחל לנו חג שמח. הוא נשא נאום קצר וגם אני; שרנו שיר ולא ראינו אותו שוב פעם...

(עורכת אינגה דזן, "גר הייתי בארץ נכרייה", עמ' 149-151)

חיים דתיים באנגליה. כיצד מסבירים את השבת לגויים - יהודית גרינפלד מספרת:

במעון הילדים.

...הכל מתנהל למישרין עד שמגיע ליל שבת. מרגוט גדלה בבית שומר תורה ומצוות. שבת בשבילה פירושה נרות דולקים וקידוש, זמירות ותפילה, וכאן - מסיבת ליל שבת ריקה מכל תוכן, אורות נדלקים וכבים. אין כל הקפדה על הדינים והנהגים שמרגוט גדלה עמם וחוויתה אותם מדי שבוע. השריד האחרון של הרגשת הביטחון שיכלה, ולו במעט, למלא את החלל שנוצר, נשמט מתחת רגליה. ביקורה הקבוע, השבועי, של שבת המלכה גם הוא אבד לה, ומול חורבות עולמה היא ישבת ובוכה על אבידה זו האחרונה.

אם הבית ועוזרותיה מתקרבות אל מרגוט ומנסות, ברכות אימהית ובדאגה כנה, לדובב אותה. "מדוע את בוכה, מרגוט? ספרי לנו, אולי נוכל לעזור לך", הן פונות אליה.

איך יכולה מרגוט הקטנה להסביר לנשים טובות אלו מה אבד לה?!

אין לה אפילו אוצר המילים לתאר בפניהן למה היא מצפה משבת. היא מרגישה בחוש שאין כאן מקום להסבר האמיתי ובמוחה הקטן, הילדותי, היא תרה אחרי תשובה שתתקבל על דעתן של הדודות הטובות ולא תפגע בהן.

בהפסקות שבין בכי לאנחה היא אומרת: "אני בוכה כי אחי איננו כאן".

ההסבר מתקבל בהבנה.

(יהודית גרינפלד, "גלות באפרים ירוקים", ירושלים, 1993, עמ' 5)

רחל שפיצר - מורה בסמינר "בית יעקב" בלונדון - ח"י הדת - אוכל לא כשר

...לעולם לא אשכח את הבוקר בו הגענו כולנו לבית הספר מצוידים בתרמילינו בלי לדעת לאן נישלח ולכמה זמן. הבוקר התחיל במסדר בחצר. כיתות כיתות ניצבו בסדר מופתי, תוצאות התרגול הממושך. ד"ר שינפלד וד"ר גרינפלד נשאו דבריהם באוזני הילדים. הם הסבירו לנו שיעד נסיעתנו אינו ידוע בשלב זה. המלחמה היא מאחרי כותלנו ועלינו להתפלל ולקוות לטוב. בבתיים אליהם נישלח האוכל אינו כשר ומותר לנו לאכול לחם יבש, שימורי דגים מסוג מסויים בלבד ותפוחי אדמה שבושלו בקליפתם. מותר לנו גם לשתות מים... כשהסתיימו דברי ההסבר השתררה דממה. לפתע נשמע קולו של נער - אחי הגדול פרץ - כשהוא פונה לד"ר

שינפלד בשאלה: "האם ישנו סיכוי שיספקו לנו אוכל כשר?"
"איננו יודעים דבר ואיננו מבטיחים דבר", הייתה תשובתו הכנה של ד"ר שיינפלד.
"אם כך, אינני מצטרף", אמר פרץ בפשטות ופנה לדרכו הביתה. מלבדו הגענו כולנו לשפורד
וחלקנו בין המשפחות המקומיות...

(יהודית גרינפלד, "גלות באפרים ירוקים", ירושלים, 1993, עמ' 15-16)

עדותה של אינגר סדן - מהשמד ובחזרה

...הקינדרטרנספורט היה חוויה החבויה בעמקי הזיכרון; אחרי ילדות קדומה של יהדות חמימה
ומסורתית עם מעגל משפחתי גדול, והפיכתי ההדרגתית ל"נוצרייה" טהורה אחרי קרוב
לחמש שנים באנגליה, בקרב גויים וללא קשר עם הקהילה היהודית, היה קשה לי מאוד, אפילו
לאחר שהתמזל מזלי בצורה מדהימה והתאחדתי מחדש עם שני הורי, לחזור לחיי יהדות
בניגוד לרצוני, למרבה המזל, הצלחנו...

דרך נכדי, מצאתי את השורשים שכה ייחלתי להם...

(אינגה סדן, "גר הייתי בארץ נכרייה", עמ' 94)

באדיבות מיכללת ירושלים לבנות "זכור אמונה בימי השואה" - <http://zachor.michlalah.edu>

חודש תשרי

הקדמה

חודש תשרי - ראשון לחודשי השנה. במקרא - החודש השביעי למניין החודשים מניסן.

מזל החודש: מאזניים.

לפי שבחודש זה נדון כל העולם כולו לפי מעשיו של האדם ושוקלים במאזניים זכויות כנגד עוונות.

תקופת תשרי בשדה

תקופה זו של סוף קיץ ותחילת הסתיו כשהחום עדיין מורגש, אולם חשים כבר את התקצרות הימים והתארכות הלילות, הלחות בלילות הולכת וגוברת. החצבים בסיום פריחתם. במישור החוף פורחים חבצלת-החוף ונר-הלילה החופי, באזור ההר המרכזי פורח החורשף המצויץ, הצמחים החד-שנתיים עדיין דומים והרב-שנתיים מכוסים באבק. לקראת סוף החודש יתחילו במסיק הזיתים הגולש לחודש חשוון.

אירועים

א-ב בתשרי - ראש השנה.

ראש השנה חל בראש חודש - א בתשרי - ונמשך יומיים רצופים. שני ימים אלה נחשבים ליום אחד ארוך. בארמית - יומא אריכתא.

בתורה נאמר "יום תרועה", יום אחד.

בית הדין הגדול שישב בלשכת הגזית בירושלים קידש את החודשים על פי עדים אשר ראו את התחדשות הלבנה.

שליחים נשלחו לתפוצות ישראל להודיע מתי התקדש החודש ולפי זה נחוגו המועדים.

ראש השנה שחל בא' בחודש, לא ידעו מתי לחגוג אותו, כי השליחים טרם הספיקו להגיע למקומות השונים, ולכן נקבע כי מספק יחגג פעמיים בשני ימים, שאחד מהם הוא ודאי ראש חודש.

גם כאשר נוצר לוח מסודר לא שונה מנהג זה, הן בארץ והן בגולה.

שני הימים שווים במעמדם ובקדושתם, ומקפידים לברך "שהחיינו" גם ביום השני, על החג ועל פרי או בגד חדש.

גם תקיעת השופר זהה בשני הימים, אלא אם חל היום הראשון בשבת - אז אין תוקעים.

ראש השנה הוא יום המלכת הקב"ה על כל העולם מחד, ויום הדין לכל הבריאה, מאידך.

עשרת הימים הראשונים של חודש תשרי, הכוללים את ראש השנה ויום הכיפורים, וקראום "עשרת ימי תשובה" או "בין כסה לעשור", על פי הפסוק בתהילים כ"א "תקעו בחודש שופר בכסה ליום חגנו" [בחודש = בראש חודש, בכסה = כאשר הירח מכוסה].

ג בתשרי - צום גדליה.

לאחר חורבן בית ראשון הוגלו בני ישראל לבבל, ובארץ-ישראל נשארו מעט אנשים שהיוו את דלת העם - איכרים ויוגבים. על האנשים האלה הפקיד מלך בבל את גדליהו בן אחיקם. גדליהו ריכז את כל היושבים בציון וניסה לשקם את החיים בארץ-ישראל ובתוך כך לעורר את התקווה לחידוש המלוכה בארץ.

מעמדו הרם של גדליהו בעיני מלך בבל, ובקרב היהודים היו לצנינים בקרב מלך עמון שעינו הייתה צרה בשארית יהודה, הוא שלח את ישמעאל בן נתניה מזרע המלוכה ביהודה לרצוח את גדליהו. בעיקבות הרצח, היהודים בארץ חששו מנקמת מלך בבל וברחו למצרים, וכך נתפזרה שארית הפליטה והארץ נותרה שוממה לפיכך נקבע יום צום, המבטא את פיזור שארית הפליטה שנותרה ביהודה (ליתר פריטים, ראה ספר מלכים ב: כה, כו-כח).

י תשרי - יום הכיפורים.

יום הכיפורים הוא יום מיוחד שיש לו שתי פנים. מצד אחד - זהו יום של חרדה ופחד מגור הדין ומצד שני - זהו יום של תקווה והבטחה לסליחה ולמחילה. יום הכיפורים אינו מכפר על עבירות שבין אדם לחברו ללא בקשת סליחה ופיוס. על פי המסורת היהודית אנו מתעלים ביום זה מכול הצרכים הגופניים - אכילה, שתייה, רחיצה וגם מפעולות רגילות אחרות ומקדישים את כל שעות היום לתפילה בבית הכנסת ולחשבון הנפש.

י תשרי תשל"ד (1973) - מלחמת יום הכיפורים.

המלחמה שפרצה ביום הכיפורים תשל"ד הייתה אחת הקשות שידעה מדינת ישראל מעודה.

כוחות גדולים של צבאות מצרים וסוריה פרצו את קווי ההגנה הישראליים בתעלת סואץ וברמת הגולן. במשך מספר ימים היו לכוחות האויב הישגים, אך עד מהרה התהפך הגלגל: הסורים נהדפו מכל רמת הגולן וכוחות צה"ל כבשו מובלעת בתחום סוריה; ואילו בחזית הדרום - על אף האחיזה המצרית ברוב קו המוצבים הישראליים - הצליחו כוחות צה"ל לחצות את התעלה, לכבוש במצרים שטח גדול ממערב לתעלה ולכתר ארמייה מצרית שלימה ממזרח לה.

ההישגים הישראליים, גדולים כשלעצמם, הושמו בצל בשל ההפתעה שבהתקפה המצרית-סורית, אי המוכנות בתחומים רבים ומספר הנפגעים הגדול: יותר מ-2,500 הרוגים, 7,500 פצועים ו-300 שבויים. אחרי המלחמה, ובעיקר לנוכח מסקנות ועדת חקירה בראשות השופט אגרנט, חלו שינויים גדולים בצמרת הצבאית והמדינית.

(על פי "50 על 50", מאתיים אירועים וציוני דרך תש"ח-תשנ"ו, מרדכי נאור)

יג בתשרי תש"י (1950) - הסתיים מבצע "מרבד הקסמים" ו"על כנפי נשרים".

בשנת 1949-50 כ-47,000 מתוך 50,000 יהודי תימן עלו ארצה במבצע "מרבד הקסמים". במשך שנתיים רצופות, בתדירות ממוצעת של אחת ליומיים, הוטסו יהודי תימן בטיסה ישירה מעדן, שהייתה בעת ההיא תחת שלטון בריטי. הסוכנות היהודית הקימה שם מחנה גדול בשם "גאולה" שבו שוכנו הבאים עד שיגורם לארץ. בשל אי אפשרות לשלוח את העולים בדרך הים עקב חסימת תעלת סואץ לשייטת ישראל או למעבר ישראלים הוחלט על מבצע אווירי ובוצעו כ-500 טיסות במטוסים אמריקנים. משנחת המטוס על אדמת ישראל היו העולים מנשקים את האדמה בבכי של שמחה ומברכים על הגאולה. מבצע "מרבד הקסמים" הוא בעל משמעות סמלית לעם ישראל כולו, בייצגו באופן חד ומובהק את נס קיבוץ הגלויות.

מבצע "מרבד הקסמים" יהודי תימן בדרכם לישראל

שני ציוני דרך בולטים בעליית יהודי תימן - העלייה המגובשת הראשונה של 1882 שנת תרמ"ב, אשר בחילוף אותיות היא "בתמר", ובה ראו שנת גאולה מלשון הפסוק בשיר השירים "אמרתי אעלה בתמר" (שיר השירים ז: ט), והעלייה ההמונית במבצע "מרבד הקסמים" שהשלים את שיבת כל יהודי תימן למעט כאלפיים וחמש מאות נפש.

הכמיהה לעלות לארץ בקרב יהודי תימן החלה מאז המאה ה-13, עם שיחרור הארץ מידי הצלבנים. מאז עשו זקנים מאמצים עליונים להגיע לארץ למות ולהיקבר בה.

עולי תימן נתברכו בתכונות אשר הקלו על קליטתם בעבודות החקלאות והבניין בארץ ובכך תרמו לכיבוש העבודה. האיכרים נטו להעסיקם משום היותם צנועים בצורכיהם ובדרישותיהם. הפועל התימני היה קשור למשפחתו, יושב ישיבת קבע ומצוי בכל עת שיידרש.

יהודי תימן ראו בעבודת כפיים לשם פרנסה עניין מובן מאליו. את מיומנותם במלאכות

השונות רכשו במשך שנות גלותם. נכבדי הקהילה וראשיה מילאו את תפקידם הציבורי בחינם ולמחתייתם עסקו באומנות ובמלאכה. בארץ ישראל נוספה לעבודתם ההתלהבות שבאה בראותם עצמם מבורכים בזכות להגשים את שיבת ציון ובניינה במו ידיהם.

(על פי "יהודי תימן", מרכז ההסברה)

יג תשרי תשמ"ז (1986) - הנווט רון ארד נפל בשבי אירגון אמל והועבר לידי החיזבאללה.

נווט חיל האוויר, רון ארד, יצא לגיחת הפצה של יעדי מחבלים באזור צידון שבדרום לבנון. בדרכו נפגע מטוס הפאנטום בו טס, ושני אנשי הצוות נטשו את המטוס. הטייס חולץ מאזור ההתרסקות, ואילו הנווט, רס"ן רון ארד, נפל בשבי אירגון אמל השיעי.

בשנתיים הראשונות הועברו מכתבים ממנו לידי ישראל, אך לאחר מכן נותק הקשר איתו לגמרי, ומאז 1987 נעלמו עיקבותיו.

כחלק מהמאמצים לשיחרורו ולקבלת מידע על גורלו, נחטפו השייחי עובייד ומוסטפה דיראני, שהעביר את רון ארד לידי החיזבאללה. למרות זאת, מחקירתם לא עלה מידע חדש בדבר מיקומו של רון ארד. במערכת הביטחון סבורים כי הוא הועבר לידי האיראנים.

בעיקבות שיחרורם של השייחי עובייד ומוסטפה דיראני בעיסקת חילופי גופות החיילים בני אברהם, עדי אביטן עומר סוואד והחטוף אלחנן טננבאום, יצאו משפחתו וחבריו של רון ארד למחאה ציבורית בניסיון למנוע את שיחרורם על ידי הגשת בג"צ, אך ללא הועיל. במהלך שביו הועלה רון ארד לדרגת סא"ל. תאריך החטיפה מצוין כל שנה בכל הארץ בהפרחת בלון כחול.

בחודש דצמבר 2004 הודיע ראש הממשלה, אריאל שרון, כי ישראל תעמיד פרס כספי של 10 מיליון שקל למי שיתן מידע מהימן על שעלה בגורלו של רון ארד. הצעת הפרס הייתה שלב ראשון בעיסקת השבויים שעמדה לדיון בין ישראל לבין החיזבאללה. השלב השני תוכנן לכלול שיחרור אסירים לבנוניים מישראל, ובתוכם האסירים סאמיר קונטאר בתמורה לקבלת מידע חדש לגבי רון ארד.

בחודש יולי 2008 (תמוז תשס"ח) שוחררו הרוצח סאמיר קונטאר ו-4 שבויים נוספים, במסגרת החזרת גופות חיילי צה"ל שנחטפו ערב מלחמת לבנון השנייה - אהוד גולדווסר ואלדד רגב. השחרור בוצע גם בעיקבות דו"ח של החיזבאללה על רון ארד. למרבה הצער הדו"ח לא חידש דבר וגורלו של רון נותר לוט בערפל.

טו תשרי - כא תשרי - חג הסוכות.

אחד משלוש הרגלים שהתורה מצווה לחגוג - הוא חג הסוכות (שני האחרים הם פסח ושבועות), על פי הפסוק "שלוש פעמים בשנה יראה כל זכורך את פני ה' אלהיך במקום אשר יבחר (בבית המקדש) בחג המצות ובחג השבועות ובחג הסוכות" (דברים טז, טז). מצווה זו של עלייה לרגל לירושלים הייתה קשורה לבית המקדש ולטקסים שנערכו בו. המנהג לעלות לרגל היה נפוץ בתקופות בית המקדש הראשון ובית המקדש השני ובמיוחד בחג הסוכות - חג האסיף עם סיום העבודות החקלאיות.

האדם שהיה שרוי מאז תחילת חודש אלול בחרדה של ימי הדין סמוך ובטוח כי תפילותיו נתקבלו והוא ניגש מיד במוצאי יום הכיפורים לעסוק במצוות בניית הסוכה. החג מזכיר לו את חסדי ה' לבני ישראל בנדודיו במדבר בדרך מן השיעבוד במצרים לחירות לאומית ורוחנית.

חג הסוכות משופע במצוות רבות. את הפסוק "שובע שמחות את פניך" (תהילים טז) דרשו חז"ל אל תקרי שובע אלא שבע. אלו שבע המצוות שהתורה ציוותה עלינו בחג הסוכות: סוכה, אתרוג, לולב, הדס, ערבה, שלמי חגיגה, שלמי שמחה.

כב תשרי - שמיני עצרת ושמחת תורה.

שמיני עצרת הוא חג בפני עצמו. השם עצרת מבטא את אהבתו של הקב"ה לעמו לאחר שעם ישראל שוהה בירושלים - במסגרת העלייה לרגל - שבעה ימים, אומר להם הקב"ה: בני, עצרו עמי עוד יום אחד כי קשה עלי פרידתכם.

בתקופת התלמוד נודע חג זה בשם יום טוב אחרון (מגילה לא, ע"א). השם שמחת תורה מופיע לראשונה בספר "חילוקים שבין אנשי מזרח ובני ארץ-ישראל" (שנתחבר כנראה במחצית השנייה של המאה השביעית). חג זה קשור במנהג של בני בבל לסיים את קריאת התורה בציבור כל שנה (בארץ ישראל סיימו את הקריאה במשך שלוש שנים וחצי).

בסוף תקופת הגאונים אנו מוצאים לחג זה את השמות הללו: "יום הספר" ו"יום הסיום".

על פי "חגי ישראל בראי הלשון העברית", מאת שלמה הרמתי, בהוצאת הרשות המשותפת לחינוך יהודי ציוני

ל בתשרי תשס"ב (2001) - יום הירצחו של רחבעם זאבי הי"ד.

רחבעם זאבי הי"ד היה אוהב ארץ-ישראל גדול. ארץ-ישראל על כל שטחיה ומרחביה. גנדי הי"ד נהג לומר "כשאתה מטייל בארץ-ישראל של נעליך, שהרי אתה דורך על פסוקים".

למרות שדמותו הייתה שנויה במחלוקת, רחבעם זאבי היה אהוב ונערץ על ידי רבים בשל מסירותו לארץ-ישראל ועם ישראל, בשל הגינותו ויושרו ובשל נאמנותו לחבריו. כמו כן היו דאגתו ופעילותו למען השבויים והנעדרים. על שמו נקרא כביש בבקעה "דרך גנדי". ביולי 2005 קיבלה הכנסת את החוק להנצחת זכרו של רחבעם זאבי ז"ל. על פי החוק הוקם עמותה להנצחת מורשתו ולהקצות חמישה מיליון שקל להקמת אתר הנצחה. בכל שנה בחנוכה מתקיים מירוץ הלפיד ע"ש השר רחבעם זאבי ז"ל - מסע אופניים בבקעת הירדן.

לפרטים נוספים על רחבעם זאבי ז"ל באתר www.gandi.org.il

ד"ר עמנואל בן-נאה

נא לזהות את האירועים, האישים והאתרים המרומזים בחידות הבאות. את התשובות יש לשלוח למערכת עד סוף חודש תשרי. המצליח לענות על שש חידות יזכה בפרס.

בימים אלה חוגגת העיר העברית הראשונה את יום הולדתה המאה. יום כזה מביא עמו את אלבום הזיכרונות של העיר. נביט בו, נחשוב קצת, ואז נראה אותה קצת אחרת!

ובכן, נכון שהעיר הצעירה משופעת בצלצולים וברעשים. אבל בטרם מלאו לה שלושים, ובימים של פרעות ודמים, נוסדה בה התזמורת הפילהרמונית הארצישראלית, במאמצי מוזיקאי יהודי שנמלט מוינה (מיהו?!). היום מהדהדים צליליה ברחבי עולם, אבל בעת הקמתה היה העולם אטום למצוקתם של מקימיה ונגניה. כן היה "איזה" איטלקי בעל נשמה גדולה, שצירף את צליליו לצליליה. מה יודעים אתם על כך?

ומגלי המוזיקה לגלי היס. השכנה הדרומית ליישוב הצעיר, שתולדותיה שתולות בעומק ההיסטוריה של ארצנו, עשתה רבות בכיוון ההפוך ממה שקורין שכנות טובה. ובייחוד בימים המדממים שבשנות המאורעות. שנאתה ורשעותה הביאו לאוויר העולם את "שער ציון" (מה זה?) שבו יהודים, שעלו זה עתה מסלוניקי, הדגימו לאחיהם וגם לאויביהם שיש גם יהדות של שרירים. מה בפיכם?

היישוב הקטן מתפתח, מסתם שם יבשושי מעט (מהו?), הוא בוחר בשם תל-אביב. על סמך שמו העברי של ספר מסוים (איזה?) ובהסתמך על מילותיו של כהן שגלה מארצנו (מיהו?), גם סמל בחר לו היישוב, ובו מגדלור וגם שבעת גרמי שמים וגם צמד מילי נבואה של נביא אחר (מהו?), בן דורו של הקשור בשם העיר. התדעו במה מדובר?

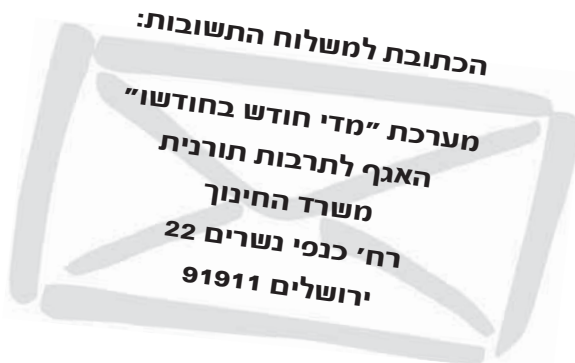
4
אם הגענו כבר לנביאים, בעיר הארצית כל כך, נשאל:
מה המשותף לנביא מארץ יהודה, ולנופי אילנותיה של העיר הזאת בעבר?
להקל עליכם נגלה שהני"ל בא מתקוע.

5
ארץ ישראל נקנית בייסורין. אלה החושדים בצעירה בת המאה,
שהיא רק ליקקה דבש חושדים בכשרה! ומעשה שהיה כך היה:
בוי באלול בשנת ת"ש נהרגו בה, לאור היום, מאה ושבעה עשר תושבים,
ונפצעו קרוב לארבע מאות. לא ייאמן! זה היה פרי הבאושים
של אותה ארץ שממנה הגיע הנגן הדגול שהזכרנוהו לטובה בהתחלה. מי מוכן להוסיף פרטים?

6
לא חלפו שמונה שנים ומאותה ארץ שאנו מצווים לזכור בהרבה מצוות הגיחו
- ביבשה, באוויר ובים - האויבים. ביום אחד, בתחילת חודש יוני 1948,
הם תקפו את שדה התעופה הקטנטון, שדה דב, חמש (!) פעמים,
הרגו חמישה אנשים ופצעו תשעה, והרסו בתים רבים בעיר.
מולם המריאו מעטים. אחד מהם נפל בפעולה זו היה בן לאב,
שחשף פרקים מופלאים בעברה של ארצנו, באמצעות מציאה גדולה שנתגלגלה לידו.
טייס אחר מאותם ימים המשיך בדרכו בשחקים
וזכה לתת שיעורים מאלפים לחיל האוויר המצרי. התכירום?

7
עיר עברית, כבר אמרנו, הזוכר מישהו את שמו הערבי של 'נהר' הירקון (!?)
ומה באשר לאיילון (!?) רמת אביב (!?) ובלב העיר היום היה כפר קטן בשם... (!?)

8
ואני? מי אני בסך הכול? נולדתי בלודז', ציוני נלהב הייתי ושומר מצוות.
נמנית על מייסדי היישוב הקטן שהפך לגדול ואף עמדת בראשו בתחילה.
'משום מה נמחק שמי ביוזמת יורשי. הוא עצמו מונצח ברחוב ראשי,
ואני פשוט נדחקתי. מי מכירני, מי יודעני?

או באמצעות הדואר האלקטרוני: aryehwe@education.gov.il

תשובות לדרך האתרים מס' 28

1. שכונת **מאה שערים**, הוקמה בתקופת "היציאה מן החומות", בין מייסדיה ותושביה הראשונים יוסף ריבלין, בהר"ן ושמואל הומינר. השכונה תוכננה על ידי קונראד שיק השוויצרי ובה מתגוררים ופועלים כיום "נטורי קרתא".
 2. **נתיבות** נקראה עזתה, רוב תושביה יוצאי צפון אפריקה ובה נקבר הבבא סאלי.
 3. ה"תועים" נושאי הצלב לא פסחו על קהילות שו"ם [שפייירא ורמייזא מגנצא] בדרכם לשחרור הקבר הקדוש מידי הכופרים, בחודש זיו ולפני מתן תורה אנסו לשמד, את קהילות אשכנז בהם ארזי הלבנון אדירי התורה...
שפייירא - בארמית שפירא = יפה אומרת הגמרא ר' יוחנן משפירי ירושלים היה...
או לחילופין שופרא = טוב / מעולה אומרת הגמרא אמר לו ר' יהודה בן בתירא [לאותו גוין] לשנה הבאה בקש משופרא של האליה...
 4. **הכור האטומי בעיראק** שהופץ והושמד במבצע אופרה על ידי חיל האוויר הישראלי, נקרא אוסיראק בפי הצרפתים מקימיו ותמוז 1 בפי בעליו העיראקים. חוסנו של **סאדם חוסיין** [נבוכדנאצר המודרני או צ'אלח א-דין המודרני כפי שכינה עצמו] החל להיסדק במלחמת המפרץ הראשונה עד שכרע נפל והוכנע במלחמת המפרץ השנייה.
 5. **במבצע שלמה** הובאו לארץ עולים **מגולת אתיופיה** בנוסף לאלו שהובאו קודם לכן במבצע משה, בנוסף לבודדים שטפטפו במהלך השנים שקדמו לשני המבצעים.
 6. **יצחק לנדוברג** / **שדה** יליד לובלין נצר למשפחת רבנים עלה לארץ ישראל וייסד כאן את ה**נודדת** [פו"יש] בהרי יהודה אשר מבסיסה בקיבוץ קריית ענבים בפרוזדור ירושלים יצאה להכות בפורעים הערבים בשנות המרד תרצ"ו-תרצ"ט [1936-1939].
 7. רכישת אדמות **מטולה** ומימוש הרכישה מידי האריסים הדרוזים נעשה בעזרתו של אוסוביצקי אשר השאיר את רושם תעוזתו על התושבים הערבים המקומיים בנוסף לתשלומי הכפל ששולמו לבעלים ולאריסים י"א **באדר** תר"פ 1920 יום נפילת תל חי ומותו של **יוסף טרומפלדור** היה גם יום חורבן מטולה. אדמות רבות נמצאות כיום **במארג'** [עמק] **עיון** מעבר לגבול הבינלאומי של ישראל ולבנון.
 8. **בליל הגשרים** פוצצו 10 מתוך 11 גשרים של כבישים ומסילות ברזל לאורך הירדן, במישור חוף הגליל בואכה ראש הנקרה ובדרום מישור החוף בואכה חבל עזה וסיני, כן חובלו בתי המלאכה המרכזיים של הרכבת במפרץ חיפה.
- רוב החוליות ביצעו את תפקידן ונסוגו ללא פגע, למרות אובדן גורם ההפתעה והמרחקים האדירים אותם נאלצו לעבור הן בדרך אל המטרה והן בנסיגה ממנה למעט 1 + 13 הרוגי הפעולה בגשר על נחל אכזיב ועל שמם **יד ל"ד**.

שמות הזוכים בחידון בדרך האתרים 28

אריה סלומון - אפרת

רביבה אתר

1. לשנה טובה תכתבו ותחתמו - למהותה של ברכה / ד"ר אברהם גוטליב

מנהג נאה בעם ישראל, לברך איש את רעהו לקראת השנה הבאה עלינו לטובה ולברכה, בברכת שנה טובה, הן בכתב והן בעל פה. נהוג ומקובל, שעם סיום תפילת ערבית של ליל ראש השנה, מברכים זה את זה. אחת הגירסאות, המקובלת בעיקר בקהילות מסוימות, היא:

לשנה טובה תכתבו ותחתמו לאלתר לחיים טובים ולשלום

הגירסה קיימת גם במישור האישי, בלשון זכר: "תיכתב ותחתם", ובלשון נקבה: "תיכתבי ותחתמי". ביסוד הברכה לשנה טובה, מצויות הכתיבה והחתימה הטובה בספר החיים, לאלתר - תיכף ומיד, במשמעות של מכאן ואילך. האיחולים הם לחיים טובים המאופיינים בשלום - שקט ושלווה. מידת השלום, נקראת על אחד משמותיו של הקב"ה: "שלום". מהותה, חיים בקדושה וטהרה מתוך מידות טובות, דרך ארץ ויראת שמיים. ביסוד הדברים, הנהגה נכונה וישרה בין האדם לעצמו, תחילה, ובין האדם לחברו לאחר מכן. מכאן, בין האדם למקום - הקב"ה.

כל ברכה היא בין המברך למתברך, מבחינת הזכות והכוונה, ומכאן זיכוי הרבים. האיחולים הלבביים לשנה טובה ומבורכת, הם פורמליים - רשמיים בין אדם לחברו. אולם העשייה, תלויה אך ורק באדם עצמו, ובמיוחד בהשתדלות לעשייה חיובית.

עולמנו עלי אדמות, הוא עולם העשייה והיצירה מצד האדם, כפי שהדבר בא לידי ביטוי מהנאמר בבריאת העולם:

אשר ברא אלהים לעשות (בראשית ב, א).

כל מה שברא אלוהים בעולמו זה כדי לעשות. העולם הוא עולם העשייה שבמרכזו נמצא האדם. העשייה והיצירה של האדם היא במישור הקיומי, דהיינו: עשייה חיובית.

דוסתאי בן רבי ינאי, תנא בדור החמישי במאה ה-3 לספירה, מביא בשם רבי מאיר, גדול התנאים בדור הרביעי, כלל יסודי בנושא, כמובא בתוספתא ברכות (ו, יג):

דוסתאי ברבי ינאי אמר משום רבי מאיר, הרי הוא (הקב"ה) אומר ביצחק: "וברכתוך והרבית את זרעך" (בראשית פ, כד). דרש יצחק: הואיל ואין ברכה שורה אלא במעשה ידי, עמד זרע, שנאמר: "זרע יצחק בארץ ההיא וימצא בשנה ההיא מאה שערים (=שיעור, פי מאה מהשיעור שזרע) ויברכוהו ה' (שם, יג).

הרב שמואל אביגדור רב קהילת קודש קכלין במאה ה-18-19, בפרושו "מנחת ביכורים" לתוספתא (מודפס בצידה), מבאר היטב את היסוד העצום הטמון בעשיית האדם בעולם ביחס לברכת ה':
אף שמבטיח הקב"ה לברך, מכל מקום צריך האדם לעסוק בעסק ובה יתגדל (=בעיסוק, בעשייה) ולא ליישב בטל.

לפנינו אם כן, דרש כעין גזירה שווה: כמו שברכת הזרע כרוכה בעיסוק האדם במצוות פריה ורביה, כך קיום ברכת הארץ, כרוך בעבודת האדמה כנדרש, על מנת שלברכה יהיה על מה לחול ולהיות שרויה. נמצאנו למדים, שעל מנת לזכות בשנה טובה לכתובה וחתימה טובה לחיים ולשלום, מוטלת על כל אחד ואחד מאיתנו, לעשות השתדלות חיובית בעשייה נאותה, מתוך חינוך וערכים ויראת שמיים. כך שההסתכלות בעשייה מתוך יושר מוסרי היא תנאי בל יעבור כדי לברך ולהתברך. בראייה מציאותית כוללת יש לראות את ברכתם של אנשי עדות המזרח לראש השנה, לימים טובים, לשבתות, לברכת החמה ולאירועים מיוחדים: תזיכו לשנים רבות, טובות ונעימות.

2. הרהורים לימי התשובה - 'הנך יפה עיניך יונים' / ליקט: שמעון בן-יוסף

ר' חיים ברלין אב"ד במוסקבה, בנו של הנצי"ב מוולוז'ין, היה קורא 'שיר השירים' בנעימה מיוחדת והשתפכות הנפש.

כשהגיע לפסוק "הנך יפה רעיתי, הנך יפה עיניך יונים" - הזיל דמעות כמים.

שאל תלמידו ר' אריה לוי זצ"ל, על מה הרגש המיוחד?

אמר - אספר לך המעשה. כשהייתי במוסקבה, בא אלי יהודי וביקש לדבר ביחידות. הופתעתי, שסודו היה, שנולד לו בן ובא להזמין אותי לברית! מה הסוד שאלתי?

ענה - אני גר בסביבת הגויים, יש לי בית מסחר גדול לצורכי דת נוצרים, אם ידעו שאני יהודי, אקפח הכנסתי ואולי אסכן עצמי! באתי לשאול עצתו. האם אפשר למול בסתר? מובן שאי אפשר להדר במצווה זו, לא מניין ולא סעודת מצווה.

אמרתי לאב - אתה סנדק ואני אמול. אמר האב לא אוכל לעמוד ברגשותי במילה.

הצעתי לו - תפטר כל המשרתות הנכריות בבית באופן זמני. בעירנו יש רופא יהודי, מנתח מפורסם, הוא ימול ולשכנים תספר שיש לתינוק 'מום גופני' שצריך ניתוח, והכול יבוא על מקומו בשלום. וכך היה!

לאחר כמה ימים, הזמין הרב את אבי הבן ושאל: מה הסיפור שלך? למה המסירות הזו?

מיד פרץ בבכי ואמר - בעוונותי התרחקתי מצור מחצבתי, אולי אין לי תקנה! ואם אני רחוק בוודאי בני עוד יותר. אבל אני גדלתי בבית יהודי, שראה מסורת ובני לא יכיר כלל. ובכל זאת, אפשר כשיגדל יתעורר בו 'ניצוץ' יהודי וישבו ומי יודע... עד כאן סיפור המעשה.

וכאן פרץ ר' חיים בבכי, כעת מובן לי מאמר חז"ל.

"הנך יפה רעיתי, הנך יפה עיניך יונים" למה כפילות הלשון?

ותימה? מה יפה יש אחר החטא? התשובה - כי עיניך כיונים!

אחת מתכונות היונה, שאינה מתרחקת מקינה שלא תאבד דרכה, וככל שהיא מתרחקת מחזירה ראשה לאחור, לביתה. אם אינה רואה לא תמשיך. וזו סגולת בני ישראל - אף על פי שחטאו והתרחקו, מפנים ראשם לאחור לאביהם, שלא לאבד הדרך לגמרי, אם לא הוא - לפחות זרעו. כמה מרגש ועמוק המעשה והמדרש, המדבר אל כל אחד מעומק הלב.

3. שליחותו של אדם

האדם נברא בתור שליח. עצם היצירה, הלידה, מכילה בתוכה בהכרח את דבר מינוי השליחות. השבועה שעליה מספרים לנו חז"ל, היא בעצם הנוסחה שבה נעשה שימוש במהלך מינוי השליחות. לפני שמינה אברהם אבינו את אליעזר להיותו שלוחו, השביע אותו, יעקב השביע את יוסף ויוסף אף הוא השביע את אחיו.

את העובדה שמישהו חי בזמן מסוים, בתקופה מיוחדת ובמקום מוגדר, ולא נולד בתקופה אחרת ובנסיבות אחרות, נוכל להבין אך ורק אם נקבל את עצם הרעיון בדבר שליחותו של האדם. ההשגחה יודעת היכן וכיצד יכול הפרט היחיד, על חסרונותיו וכוחות הנפש האצורים בו, לקיים את שליחותו. בורא העולם פועל בהתאם להלכה האומרת, כי לא ייתכן למנות שליח כדי לבצע תפקיד שהוא למעלה מכוחותיו של השליח. זוהי שליחות שאי אפשר לקיימה והיא מחוסרת כל ערך, מאחר שאם ממנים אדם למלא שליחות, מן הראוי ליתן לו את היכולת לפעול כשליח. משום כך נברא היחידה בתקופה ובמקום שבהם יוכל לקיים את פעולתו לשם קיום שליחותו.

...הכינוי "מלאך" בתנ"ך בא לשמש הן ביחס לאנשים והן ביחס למלאכים... האדם הוא לעולם מלאך, שלוח. ההבדל בין השלוח לבין המלאך הטריטצנדנטלי הוא אך ורק בפרט אחד: בשעה שהמלאך השמימי - אין לפניו ברירה, הוא מוכרח לקיים את שליחותו, אפילו אינו רוצה, הרי האדם הוא בן-חורין, אפשר לו לאדם למלא שליחותו או לא לציית למשלח.

על פי הרב י"ד סולובייצ'יק

א. מדיני הימים הנוראים

ראש השנה

חודש אלול הוא חודש הרחמים והסליחות.

שלוש דרכים, מונים מקורותינו, כדי לזכות בדין: **תשובה, תפילה וצדקה.**

התשובה הזאת מועילה רק לעבירות שבין אדם למקום. על עבירות שבין אדם לחברו אין יום הכיפורים מכפר, עד שיפייס את חברו. ויהא אדם מוחל לחברו בלב שלם.

החל מראש חודש אלול עד שמיני עצרת נוהגים לסיים את תפילת שחרית וערבית ובתפילת מנחה (בקהילות מסוימות) במזמור "**לדוד ה' אורי וישעי**" (פרק כז בתהלים). בראש השנה ממליכים את הקב"ה כמלך.

בו ביום שוקלים את זכויותיו ועוונותיו של כל אדם. לכל אדם ניתנת האפשרות לחזור בתשובה עד יום הכיפורים, סוף עשרת ימי תשובה.

עיקר הדין בראש השנה הוא במצוות תקיעת שופר, ועל שמו נקרא "יום תרועה" ככתוב: "ובחדש השביעי באחד לחדש מקרא קדש יהיה לכם, כל מלאכת עבודה לא תעשו. יום תרועה יהיה לכם" (במדבר כט, א). אם ראש השנה חל ביום חול תוקעים בשופר, ואם הוא חל בשבת כמו השנה, אין תוקעים בשופר אלא רק מזכירים את השופר בתפילות, כנאמר: "בחדש השביעי באחד לחדש יהיה לכם שבתון **זכרון תרועה** מקרא קדש" (ויקרא כג, כה) ותוקעים בשופר ממחרת.

מצוות ומנהגים נוספים בראש השנה נותנים ביטוי למהותו של היום (אכילת מאכלים סמליים, תשליך, ברכות ואיחולים לשנה טובה ועוד).

יום הכיפורים

יום הכיפורים הוא היום הקדוש והמקודש ביותר בעם ישראל כפי שמכונה - שבת שבתון. ביום זה מרגיש כל יהודי את ייחודו של עם ישראל. העם כולו שובת ממלאכה ומרבית היום שוהים בבית-הכנסת בתפילות ובתחנונים.

ביום הכיפורים אנו מענים את נפשותינו. לא אוכלים ושותים, לא רוחצים, לא סכים בשמן ותמרוקים, לא נועלים נעלי עור ולא מקיימים יחסי אישות (**חמשת העינויים**).

תפילה אופיינית ליום הכיפורים היא ה**וידוי**, שריד מתפילתו של הכהן הגדול ביום הכיפורים כשבית המקדש היה קיים. אחרי חורבן הבית קבעו חז"ל שעל כל אדם מישראל להתוודות.

ב. מדיני חג הסוכות

בחג הסוכות אנו מצווים לשבת בסוכה שבעה ימים.

- גובה הסוכה צריך להיות לא פחות מעשרה טפחים ולא יותר מעשרים אמה. רוחב הסוכה צריך להיות לא פחות משבעה טפחים על שבעה טפחים (בערך 2.57X57.2 ס"מ) (על פי רא"ח נאה), או 70X70 ס"מ (על פי החזון איש).
- סוכה חייבת בשלוש דפנות, שיכולות לעמוד בפני רוח מצויה. צריך שהצל יתפוס משטחה יותר מאור השמש (צילתה מרובה מחמתה) ושלא יסתיר את אור הכוכבים בלילה.
- אין מסככים את הסוכה אלא בדברים שהם גידולי קרקע, אך לא בדברים הנאכלים (פירות וירקות). בדרך כלל משתמשים בענפי עצים.
- מצוות נוי סוכה היא לקשט את הסוכה בקישוטים, בכלים נאים ובשבעת המינים שבהם נשתבחה ארץ-ישראל.
- בחג הסוכות בערב לאחר צאת הכוכבים כשחוזרים מבית-הכנסת, נכנסים לסוכה ומברכים ברכת לישב בסוכה. כמו כן מברכים ברכת שהחיינו. בשאר הימים מברכים רק ברכת לישב בסוכה.
- על האדם לאכול ולשתות בסוכתו, ללון בה ולעשות בה את ימי החג (על-פי פירושו של הפסוק "בסכת תשבו שבעת ימים", "תשבו, כעין תדורו").
- נוטלים ארבעת המינים: לולב, אתרוג, הדסים וערבות בכל יום מימי החג (חוץ משבת). בפעם הראשונה מברכים ברכת שהחיינו לאחר ברכת על נטילת לולב.
- אוגדים את הלולב עם שלושה ענפי הדס לימין שידרתו ושתי ערבות לשמאלו. מחזיקים באתרוג ביד שמאל ובלולב ביד ימין. שידרתו של הלולב צריכה להיות לפחות 32.7 ס"מ (על פי רא"ח נאה) או 40 ס"מ (על פי החזון איש) והיא צריכה להיות גבוהה טפח מקצה ההדסים והערבות.
- אף-על-פי שבכל החגים מצווים אנו על השמחה, בחג האסיף מצווים אנו עליה כפליים.
- בליל השביעי של חג הסוכות שהוא ליל הושענא רבה יש נוהגים להיות ערים כל הלילה ולעסוק בתורה ואומרים תיקון ליל הושענא רבה, ובהושענא רבה מקיפים את הבימה שבע פעמים עם הלולב ומרבים בתפילות הושענות על המים. לבסוף מניחים את הלולב ומקיימים מנהג נביאים קדום שהוא חיבוט חמש ערבות על הקרקע. כמו בארבעת המינים, יש המהדרים לקחת ערבות מהודרות כשם שלוקחים אתרוג והדסים מהודרים כדי לקיים "זה א-לי ואנוהו". לפי המסורת, בהושענא רבה נחתם סופית דינו של אדם.
- לאחר קיום מנהג חיבוט הערבה שמים את הערבות במקום מכובד.

ג. מדיני שמיני עצרת

- בקידוש ליל החג אומרים ברכת שהחיינו ושמיני חג העצרת הזה.
- בלילה וביום מוציאים את כל ספרי התורה מארון הקודש ומקיפים עמם שבע הקפות סביב הבימה ובכל הקפה רוקדים ושרים ואומרים פיוטים בשמחה גדולה.
- יש נוהגים לקרוא בתורה בליל שמחת תורה.
- בקריאת התורה בשחרית קוראים פרשת וזאת הברכה ומעלים את כל הציבור ואף את כל הילדים לברך על התורה (כל הנערים).
- קוראים למכובדי הקהילה לסיים ולהתחיל את התורה. המסיים נקרא "חתן תורה" והמתחיל נקרא "חתן בראשית". ומתחילים לקרוא מבראשית עד סוף פרשת ויכולו כדי להראות שחביבה עלינו התורה. לפני תפילת המוסף מזכירים את הנשמות בתפילת יזכור.
- בתפילת מוסף אומרים תפילת הגשם ומזכירים "משיב הרוח ומוריד הגשם".
- יש הנוהגים לעשות הקפות שניות במוצאי החג כדי להמשיך את רוח האחדות שאיפייך את ימי החג.

תפילה לגשם

בימים אלה של ראש השנה וסוכות, עדיין לא יורד גשם (בדרך כלל), אולם כבר מתחילים לחשוב, לחשוש ולנחש מה יעלה בגורל שנה זו בעניין הגשמים שהם כה חשובים, ולכן הנהיגו את תפילת הגשם ביום האחרון של סוכות. בתפילה נוהגים לומר פיוט על המים, שמבקשים ברכת מים בזכות האבות. נביא בית אחד מתפילה זו:

זכור אב (אברהם) נמשך אחריו כמים

בְּרַכְתּוֹ כַּעַף שְׂתוּל עַל פְּלָגֵי מַיִם

גוננתו (הגנת עליו) היצלתו מאש (באור כשדים) וממים (כשאברהם הלך לעקוד את יצחק יש מדרש המספר שאברהם כמעט טבע בנהר בדרכו, כחלק מהניסיונות שהאל מנסהו, דרשתו (ניסית אותו) בזרעו על כל מים. בעבורו אל תימנע מים.

לוח המודעות מס' 169

תשבץ אלול-תשרי / מאת שילה הרשושנים

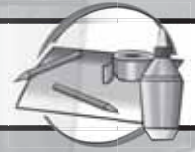
לרגל חגיגות 100 שנה לעיר תל-אביב, מופיעים בתשבץ זה מושגים המתייחסים לעיר ולדמויות הקשורות אליה.

10	9		8	7	6		5	4	3		2	1
	14				13			12			11	
		19	18				17				16	
				21							20	
	27		26		25		24				23	
		32		31	30			29				28
			36			35			34	33		
	40								39			38
		44		43							42	
			48		47		46					45
				53		52	51		50			49
			58	57			56			55	54	
	64				63		62		61			60
		69	68				67				66	65
	74		73		72			71				70
					76							75

במאוזן: 1) אדריכל ומתכנן ערים יהודי-גרמני (1887-1958), תכנן למעלה ממאה יישובים חקלאיים, ביניהם את 21 מאוזן, וכן שכונות ויישובים עירוניים, בהם גם תוכנית בסיסית לעיר תל-אביב שהיוותה בסיס רעיוני לתכנית של 46 מאוזן ואת שכונת רחביה בירושלים; 6) העיר העברית הראשונה בארץ-ישראל, נוסדה בשנת תרס"ט (1909); 11) גיליון נייר; 12) שמו של בית-קפה ואתר בילויים תל-אביבי ששכן על חוף הים בין השנים 1922-1936, "הקזינו"; 14) חוף; 15) חצי-אי לחופה הדרומי של סין, מוגדרת "אזור מנהלי מיוחד" תחת השלטון הסיני, בסמוך להונג-קונג; 17) תוצאת פעולת החילוק; 18) צמוד, שקור; 20) משותף; 21) מושב העובדים הראשון בארץ-ישראל, נוסד ב-1921, תוכנן על-ידי 1 מאוזן; 23) תו מוסיקלי; 24) כינוי לכומר נוצרי; 26) אות באלפבית העברי; 28) שינוי המהירות בפעולה מסוימת; 29) קול געית הפרה; 30) ילד, נער; 32) עיף; 33) שם ספרו של בנימין זאב הרצל בו תיאר כיצד תיראה המדינה היהודית לכשתקום, ומשמו לקח מנחם שיניקין (1871-1925) את הרעיון לקרוא לעיר בשם תל-אביב (1910), כתרגום השם העברית על-ידי נחום סוקולוב (1859-1936); 37) קול גברי; 39) אדריכלית ישראלית (1909-1977), תיכננה מבנים רבים בתל-אביב וכן את כיכר צינה דיזונגוף (1938), רבים מבניינה כלולים בתחום 27 מאוזן; 40) חבר בממשלה; 41) נצחיות; 43) תיאטרון עברי, נוסד במוסקבה בשנת 1913 ועבר לתל-אביב בשנת 1927, בניינו תוכנן על-ידי 1 מאוזן ונחנך ב-1945; 45) קביעת סדר, גרולציה בלעז; 46) בילוא ומתכנן אורבני סקוטי (1854-1932), הכין את תוכנית המתאר הראשונה של העיר תל אביב (1927-1929) שאיפשרה את התפתחות העיר תל-אביב כעיר גנים לכיוון צפון (1934); 48) סופר בריטי (1859-1930), "יוצור" של הבלש הספרותי הדמויני שרלוק הולמס; 49) תקווה, סיכוי; 50) בעל-חיים "משורייני"; 51) אחד משבטי ישראל, בשטחו נמצאת העיר תל-אביב; 53) מקום סתר ומחבוא (ירמי ט); 54) מקום מעגן אוניות, כזה היה קיים בתל-אביב בין השנים 1938-1965; 57) רע; 59) איש-שיבה; 61) ראש-העיר הראשון של תל-אביב (1861-1936) ואחת מ-66 המשפחות שהשתתפו בהגירת המגורשים הראשונה ב"אחוות בית" (כ בניסן תרס"ט; 11 באפריל 1909); 64) באופן זה; 65) נמצא ללא מנועים; 67) אחד הבינאים (מלכים א'; 68) יחידת-מידה סטנדרטית למדידת שטח מגנטי, נקראת על-שמו של פיסיקאי גרמני (1804-1891); 70) דמיקה, הכאה; 71) פרשה בחומש ויקרא; 73) נכסף, שואף; 75) צלם תל-אביבי (1884-1963), צילם את התמונה המפורסמת של הגרלת 66 המגורשים של "אחוות בית" (ראו 61 מאוזן); 76) אתר "ירוק" תל-אביבי, נקרא על-שם 61 מאוזן.

במאוזן: 1) צד מזרח; 2) שכונה בצפון תל-אביב, נקראת על-שם האנדרה אשר הקצתה את הקרקעות לאנשים שרצו להתגורר בשכונה, חלקים ממנה שוכנים על אדמות הכפר הערבי שייח' מוניס ששכן בסמיכות לשכונה עד לשנת 1948; 3) מקדש נפוץ במזרח הרחוק, בית בסגנון זה הוקם בתל-אביב בשנת 1924 בכיכר המלך אלברט, בין הרחובות נחמני מוונטיפיורי, ונקרא בשם זה; 4) הכניס תינוק בבריתו של אברהם אבינו ע"ה; 5) שעה דקה, סיב; 6) קופסה גדולה; 7) לעצמי; 8) העברי הראשון; 9) מושב בחבל שלום, הוקם ב-1981; 10) סוג של תופעה אקלימית; 11) מלחין יהודי (1868-1927), עלה לארץ-ישראל ב-1922 והתיישב בתל-אביב, על-שמו רחוב בעיר, חיבר בין השאר לחנים לשיריים: "עבנייה", "נומי נומי ילדתי", "ויהיורה"; 16) להיפך, בארמית; 19) כינוי לממשלך דרכו של משהו; 22) אדריכל ומתכנן ערים, יוזם הקמתה של "אחוות בית" (1868-1947), השכונה שממנה התפתחה העיר תל-אביב; 24) מלחין צרפתי (1818-1893), בין יצירותיו: האופרות "פאוסט" ו"רומיאו ויוליה"; 25) אהוב, נחמד; 27) כינוי לכמה מהאזורים הישנים של תל אביב, בהם שכונת אלפי מבנים המשויכים לסגנון הבינלאומי באדריכלות, ובלט בהם גם תכנונה של העיר כעיר גנים בעלת שדרות ורחובות ירוקים, ב-2003 קבע אוניסק"ו כי אזורים אלה אתר מורשת עולמית; 29) פרשה בחומש במדבר; 31) מצטרף אל, נספח; 34) עייפות; 35) סוג של כלי-דם בגוף; 36) עמוס, טעון; 38) סגנון ריקוד לטיני שהתפתח בקובה; 40) אחד ממפקדי הלחייה הראש-ממשלת ישראל בעבר; 42) בור, נהיר; 44) אחד ממלכי יהודה (מלכים ב' יא); 46) החלק האחורי של גוף האדם; 47) מכשיר עניינים; 50) מזון שהוכן על האש; 52) החשקפה של משה רבנו (דברים לב וכן לד); 55) אצטבה; 56) כינוי של שר התיירות לשעבר בממשלת ישראל ואולוף בצה"ל (1926-2001), רצח בידי בני-עוולה, שימש כיו"ר ההנהלה של מוויאון הארץ בתל-אביב (1981-1991); 58) עיר-נמל עתיקה בארץ-ישראל, סופחה לתל-אביב בשנת 1949; 60) בית-ספר לשעבר בעיר תל-אביב, נקרא על-שם ארגון יהודי לאומי שהוקם ב-1882 באוקראינה, אז חלק מהאימפריה הרוסית, וקרא להתחדשות העם היהודי בארץ-ישראל (ר"ת); 62) סוג נחשים לא ארסיים; 63) תפן סיני, כלי-נגינה ממתכת בצורת צלחת; 64) אדריכל ישראל, תכן בניינים רבים בעיר תל-אביב, ביניהם את היכל התרבות ובית הלנה רובינשטיין; 66) שוד, גול; 69) עץ שנוכר במבוא (שמואל ב' ה); 70) שקט; 71) מתנה; 72) מטבע פיני; 74) בליטה "גיאוגרפית".

ראה פתרונות בסוף הגיליון

א. חגי תשרי

1. להתקדם בחיים

אנו רגילים להבין את המושג "חזרה בתשובה" כמהלך של אדם שחטא ורוצה לתקן את מעשיו, ולחזור למוטב.

אולם בפעילות זו נבין את משמעות המושג "תשובה" באופן שונה.

"תשובה" היא - מיצוי היכולת של האדם, ללא קשר למעשים רעים שעשה, אלא למעשים שלא נעשו, לפוטנציאל שלא מוצה. כשם שהקב"ה ברא את העולם לא שלם ויש לתקנו ולהוסיף לו, כך כל אדם צריך לחיות בשאיפה לתיקון, למיצוי ולשיפור עצמי.

מטרת הפעילות

- להבהיר שהתשובה אינה מושג דתי דווקא ואינה נוגעת לימים נוראים בלבד, אלא בחיי היום-יום כל אדם צריך לעיין במעשיו, ולשוב - כלומר **למצות את התכונות** והיכולות הטמונות בו ולא להתייאש גם כשלעיתים מהלך התשובה נתקל בקשיים.
- להבהיר את מושג **שליחות** של האדם בעולתם. האדם נולד בזמן מסוים ובמקום מסוים, כדי למלא שליחות שרק הוא יכול לבצע.

מהלך הפעילות

שלב א:

- החניכים יושבים בזוגות, לכל חניך טבלת יכולות, החניך מקבל לידי רשימת אירועים ופעולות שעשה באותו שבוע ועליו לבדוק עד כמה הוא ניצל את כל היכולות שלו.

שלב ב:

- בדיקת הטבלה, כל אחד על ידי בן זוגו.
- כל חניך יספר לבן זוגו את האירוע שבחר ואת התכונות שבאו לידי ביטוי בו לדוגמה: "עזרה לאח הקטן בשיעורי הבית"
- האם השתמש בן הזוג ביכולות "רוגע" ו"סבלנות", ב"מסירות" ו"איפוק" או רק ביכולת ה"מחשבה"?
- נתאר לנו כיצד התבצעה פעולת ה"עזרה לאח הקטן בשיעורי הבית" ללא השימוש ב"רוגע" או ב"סבלנות" למשל?

שלב ג:

לעיתים איננו מאמינים בכוחות שבנו וזקוקים לעידוד חיצוני. כזה היה רבי עקיבא שזכה באישה שהאמינה בכוחו ודחפה אותו ללמוד.

נספר את הסיפור הבא:

מה הייתה תחילתו של ר' עקיבא? אמרו: בן ארבעים שנה היה ולא שנה כלום. פעם אחת היה עומד על פי הבאר בלוד, אמר: מי חקק אבן זו? אמרו לו: עקיבא, אי אתה קורא "אבנים שחקו מים".

המים, שנופלים עליה תדיר בכל יום. אמר ר' עקיבא: וכי לבי קשה מהאבן? אלך ואלמד פרשה אחת מן התורה. הלך לו אל בית-הספר והתחיל קורא בלוח הוא ובנו. אחד ר' עקיבא בראש הלוח ובנו בראש הלוח. כתב לו אלף בית – ולמדה, אלף תי – ולמדה, תורת כוהנים – ולמדה. היה לומד והולך עד שלמד כל התורה כולה.

(ספר האגדה של ביאליק, מדור מעשי חכמים, יח, קמו)

רבי עקיבא הוא הדוגמה הטובה לאדם שיכולתו לא באה לידי מימוש אלא לאחר שנים הרבה. המעבר מקיצוניות של רועה צאן אנאלפבית לגדול בתורה הוא מעבר קשה ולא כל אחד יכול לעשות אותו, אך הוא ממחיש לנו את כוח הרצון הטבוע באדם. יש מי שצריך לממש את יכולתו השכלית, ויש מי שצריך להגשים את יכולתו הפיזית. הצד השווה שבכולם הוא התיקון שעלינו לבצע באישיות שלנו לשיפור העצמי כדי למלא את ייעודנו בעולם.

מליאה:

- האם בן הזוג / אני יודעים לנצל את כל או רוב היכולות שלנו באתגרים היומיומיים העומדים לפנינו?
- מדוע אנשים לא מנצלים את היכולות שלהם? (חוסר מודעות, חוסר ביטחון עצמי, חשש, עצלות...).
- איך מרגיש אדם שמנצל את הכשרונות שלו? (סיפוק, מילוי ייעודו, כוח...)

וכיצד הדברים הללו מתחברים לנושא הימים הנוראים?

בימים אלה של חשבון נפש עלינו להבין שהקב"ה ברא אותנו בעלי כוחות ייחודיים. בשלב ראשון עלינו להיות **מודעים** לכוחות שנטועים בנו, ובשלב שני - **להשכיל להשתמש** בהם ולא להניחם כאבן שאין לה הופכין.

אי שימוש בתכונות שניתנו לנו כמוה כהשלכת מתנה בפרצופו של נותן המתנה.

השלכת המתנה - התרחקות מנותן המתנה.

ומי הוא נותן המתנה? הקב"ה! כלומר, אי שימוש בתכונות שניתנו לנו מובילה להתרחקות מהקב"ה. ומה אנו רוצים בימים הנוראים? להתקרב לבורא עולם ולא להיפך! להשתפר, להתקדם ולמצות את כל היכולות שלנו.

באדיבות "תורה בחיי יום יום, ימים נוראים", המרכזייה החינוכית, עליית הנוער

2. משחק לחגי תשרי

דינים ומנהגים	שאלות כלליות	יוצא דופן	צירופי לשון (דין, מים, ראש, נפש, רגל, ברכה)	גלה נסתרות	חידות מי אני?	
6	16	10	20	10	16	א
16	20	6	6	20	10	ב
10	6	20	10	16	6	ג
20	10	16	16	6	20	ד

למדריך:

לפניך טבלה. עליך לצייר על בריסטול שלם ולתלות אותו על קיר. המספרים כתובים על כרטיסים המחוברים בסיכת משרד אל הבריסטול. מאחורי המספר ישנה שאלה. המספר הוא מספר הנקודות המירבי שניתן לקבל על ידי מתן התשובה הנכונה לשאלה.

עליך לחלק את החניכים לשתי קבוצות. הקבוצה הזוכה היא הקבוצה שצברה את מירב הנקודות. בדפים הבאים ישנן דוגמאות לשאלות. עליך לקרוא אותן, לסווגן לפי דרגת קושי ולקבוע (לפי חניכך) את כמות הנקודות שמתאימה לשאלה. כמו-כן עליך להוסיף שאלות.

מהלך המשחק:

המדריך יבקש מקבוצה א לבחור כרטיס וישאל את השאלה הכתובה מאחור, בהגבלת זמן. אם קבוצה א אינה יודעת - יורדות לה הנקודות והשאלה עוברת לקבוצה ב ואם גם היא אינה יודעת לא מורידים לה ניקוד והמדריך יאמר את התשובה.

כדי לגוון את המשחק, יש להכניס "ציפורים" ומכשולים בין כרטיסי השאלה (כגון: "תפסיד תור", "תקבל חצי ניקוד", "חצי הסכום שקיבלת עובר לקבוצה השנייה", "קבל תור נוסף")

מתוך: "הנה זה בא", ר"ה תשנ"ב, עלון למדריך בהוצאת מחלקת הדרכה תנועת נוער "עזרא"

שאלות לדוגמה

חידות מי אני?

1. אותי ילדים מקשטים

לתוך מעטפה אותי מכניסים

לקבלני כולם שמחים.

2. בראש השנה אותי אוכלים

פרוסת חלה ותפוח בי טובלים

פועלות חרוצות אותי מכינות

הנוגע בהן לרעה... אותו הן עוקצות.

3. פנו דרך בא אורח

יש בו טעם ויש בו ריח, מי הוא?

4. והנה באה אורחת הפעם

אין בה ריח

ואין בה טעם, מי זאת?

5. אנחנו לא סתם עשרה אחים

מופיעים בראש השנה

ונעלמים בכיפורים.

מאיתנו האנשים מפחדים ויראים.

כרטיס ברכה

דביל

אחריל

לרכה

עשרת יאי תשלב

6. קולי נשמע חזק מאוד.

משמיעים אותי ביום עוד ועוד

אם עוצמים את העיניים

אפשר לדמיין שלקולי נפתחים השמים.

גלה נסתרות במושגים ובמילה

סוכות	כוסות
הושענא רבא	אענושה בהר
אושפיזין	פני זיו-אש
טיילת לילב	טילתן בולל
חולל האוד	לוח הדומע
שאמת בית השואבה	משחת בתי שאהובה
שאמת חרה	תשחם רותה

גלה נסתרות במשפט

1. אנו זוכרים את הערב היפה. (עריכה)
2. אוהד סגור את הדלת. (הדסה)
3. יעל אוהבת את בנה עמוס וכותבת לו מכתב. (סוכות)
4. קניתי בשבילה כדור אדום ובשבילו לבן. (לילב)
5. מה קרה? למה את רוגזת וכועסת. (אחריה)

צירופי לשון

1. ביקור בבית המקדש שלוש פעמים בשנה. (עלייה לרגל)
2. ביקורת עצמית. (חשבון נפש)
3. אין טעם להתאמץ בעשיית המלאכה. (ברכה לביטול)
4. שב למוטב. (חיצ בתשובה)
5. לדבר שקר אין לו קיום. (לשקר אין לו בליים)
6. פירש את מעשיו לטובה. (קלל צלות)
7. כדאי להסתכן ולנסות ניסויים לטווח רחוק. (שלח לחמך על פני האיס...)

מה יוצא דופן ומדוע

- א. (1) רימון (2) יד (3) מעיל (4) בימה (4 יוצא דופן - כל השאר קשורים בספר תורה)
- ב. (1) אתה הָרָאָתָ (2) ויהי בנסוע (3) שמע ישראל (4) ויהי בישרון מלך (4 יוצא דופן - כל השאר קשורים להוצאת ספר התורה)
- ג. (1) שמיני עצרת (2) סוכות (3) פסח (4) שבועות (1 יוצא דופן - כל השאר שלושת הרגלים)
- ד. (1) חתן בראשית (2) חתן וכלה (3) חתן תורה (4) חתן ויעל (2 יוצא דופן - כל השאר הם חתני שמחת תורה)
- ה. (1) ראשון (2) לוי (3) מפטיר (4) שמעון (4 יוצא דופן - כל השאר נקראים למהרה)
- ו. (1) הקפה (2) חתן תורה (3) תפילת הגשם (4) תפילת טל (4 יוצא דופן - כל השאר קשורים לשמחת תורה)
- ז. (1) אתרוג (2) לולב (3) גפן (4) ערבה (3 יוצא דופן - כל השאר שייכים לארבעת האינים)

שאלות כלליות

- עליו אנו מתפללים החל מסוכות? (לשם)
- קטיפו מתחיל בסוכות וניסו בחנוכה? (בית)
- עליהן תלו בני ישראל כינורותיהם לצאתם לגולה? (ערבות)
- מי שלא ראה אותה לא ראה כמותה מימיו? (שמחת בית השואבה)
- ציין לפחות 2 שמות לראש השנה? (יום הדין, יום תרועה)
- בחודש תשרי ישנם אחד עשר ימי מועד כמניין אותיות "חגי". מה הם החגים וכמה ימים בכל חג?
(ראש השנה - 2, יום כיפור - 1, סוכות - 7, שאינן עזרת - 1)

דינים ומנהגים

- באיזה מקרה בראש השנה לא תוקעים בשופר? (בראש השנה שחלו בשבת)
- באלו שני מועדים מן התורה אין אומרים "הלל" ומדוע? (בראש השנה ויום הכיפורים)
אמרו אלכחי השרת לפני הקב"ה: מפני מה אין ישראל אומרים שירה לפניך בראש השנה ויום הכיפורים? אפרט מלך יושב על כסא דין וישראל יאמרו שירה (ראש השנה לב, ע"ב)
- אחד ממנהגי החג מזכיר לנו מאורע מתקופת יהושע בן-נון בעת כיבוש העיר יריחו? (אנף הפקאות)
- כמה ברכות נכללות בקידוש ליל סוכות ומה הן? (4 ברכות - בראש פרי העץ, מקדש ישראל והצאנים, שהחיינו, ליישב)
(בס"ה)
- מה דינה של סוכה שנבנתה תחת עץ? (פסולה)
- כיצד אוגדים את ארבעת המינים ביחד? (שדות הלולב לבין פניו של הנולד, הדיסים לצד ימין, ערבות לצד שמאל)

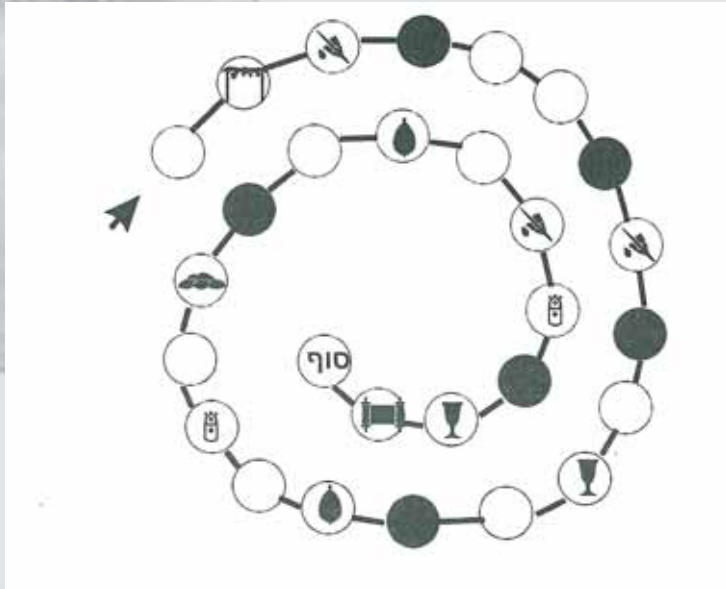
3. משחק לסוכות (משחק מסלול)

מטרת הפעולה: הכרת מנהגי החג ודיניו.

הציוד הדרוש: קובייה, כרטיסי הוראות וכרטיסי מטלות.

תיאור הפעולה:

- החניכים עוברים במסלול (ראה דוגמה) בעזרת קובייה.
- חניך המגיע לסוף הוא המנצח.
- בדרך למטרה ישנן מטלות שעליו למלאן.

הוראות:

כל חניך עובר במסלולו וממלא אחר ההוראות. כשהוא מגיע לעיגול צבעוני עליו לקחת כרטיס הוראות ולמלא אחר ההוראות, במידה שהוא מגיע לעיגול עם תמונה מחג הסוכות (ראה דוגמאות) הוא לוקח כרטיס מטלה ועליו למלא את המטלה כדי להמשיך במסלול אם אינו ממלא את המטלה תוך זמן קצוב חוזר לתחילת המסלול.

כרטיסי הוראות למסלול:

1. כשיצאת מבית הכנסת במוצאי יום הכיפורים אכלת ורצת לתקוע את היתד הראשון לסוכה "זריזים מקדימים למצוות" - קבל תור נוסף.
2. כשבנית את הסוכה חשבת לשים את הסכך לפני הדפנות - טעית עליך להמתין לתור הבא.
3. איזה מזל! חשבת שעכשיו לא תצטרך להביא סכך היות ואילן קרוב חופף על הסוכה, סיככת את ענפיו על הסוכה, אבל שכחת לחתוך אותם - חזור ותחתוך ותערוך אותם נכונה - (חזור 4 עיגולים אחורה).

4. קישטת את הסוכה בצורה נהדרת ובזה קיימת את מצוות "נוי סוכה" - (קבל תור נוסף).
5. עזרת לאבא לבנות את הסוכה - (קבל תור נוסף).
6. ערב סוכות - שכחת לקשור את הדפנות כדי שיוכלו לעמוד ברוח מצויה - (חזור 4 עיגולים אחורה).
7. התבלבלת. במקום לקחת סידור לבית הכנסת לקחת חומש - (חכה לתור הבא כשתחזור מהבית עם הסידור).
8. בלילה הראשון הזמנת משפחת עולים שהיו בלי סוכה ובזה קיימת מצוות הכנסת אורחים - (קבל תור נוסף).
9. בלילה הראשון ברכת בורא פרי הגפן "לישב בסוכה", אבל שכחת לברך "שהחיינו" - (חזור 4 עיגולים אחורה).
10. ביום הראשון אגדת את 4 המינים בצורה נכונה עם השדרה באמצע, 3 הדסים לצד ימין השדרה ו-2 ערבות לצד שמאל - (תתקדם 4 עיגולים).
11. בתפילה בבית הכנסת חשבת שאפשר לקחת לימון כפרי עץ הדר - (חזור 5 עיגולים כדי ללמוד את ההלכה שרק מקיימים את המצווה עם אתרוג).
12. זכית לאכול, ללמוד ולישון בסוכה ולקיים את המצווה "בסוכות תשבו שבעת ימים" - תשבו כעין תדורו (קבל תור נוסף).
13. בחול המועד עלית לרגל עם המשפחה לירושלים ועל ידי כך קיימת עלייה לרגל - (קבל תור נוסף).
14. רעיון מקורי: בניית סוכה על גלגלים, עכשיו תוכל לטייל עם המשפחה - (התקדם ארבעה עיגולים).
15. קיבלת לראשונה הזמנה בכתב לשמחת בית השואבה בביתו של חבר הגר בעיר אחרת, אבל אבדה לך ההזמנה - (תחפש עבורו ותפסיד תור).
16. שכחת לקנות את הערבות למצוות חיבוט הערבה בהושענא רבה - (אתה מפסיד תור).
17. זכית לקבל עלייה לתורה בשמיני עצרת - (קבל תור נוסף).
18. שכחת לברך את חברך בברכת חג שמח - (חזור אחורה 2 עיגולים).

כרטיסי מטלות:

1. הדגם לקבוצה כיצד אוגדים את 4 המינים.
2. ספר על חווייה אחת שלך עם משפחתך בסוכות.
3. הכן הזמנה מקורית לאושפיז.
4. למד את הקבוצה שיר קצר על סוכות או שמיני עצרת.
5. למד ריקוד חדש לשמיני עצרת.
6. תאר כיצד היית מקיים את המצווה "והיית אך שמח" בסוכות.
7. ספר על אגדה ששמעת בקבוצה.
8. הכן סיפור קצר בנושא 4 המינים.
9. שרוק שיר מוכר לך על החג.

4. משחקים - גזרו ושחקו לפי ההוראות בעמוד הבא לסוכות

כל נדרי	וידוי	בגדים לבנים	לולב	סעודה מפסקת
מלכויות	אתרוג	תפוח	זבש	ערבה
תענית	עקידת יצחק	אושפזין	סכך	קודש קודשים
רימון	תשליך	שופר	ספר יונה	זכרונות
כפרות	נעילה	הדס	אשמנו בגדנו	שמחת בית השואבה

משחקים לכרטיסיות

1. משחק זיכרון

מראים לחניכים את הכרטיסיות במשך כמה דקות ואחר כך מכסים והחניכים צריכים לזכור כמה שיותר מושגים (אם יש מספר חניכים - זה יהיה כעין תחרות - מי זוכר יותר).

2. מיון

- החניך מקבל את כל הכרטיסים וממין אותם לפי החגים.
- החניך ממין קבוצות (לא חייב להשתמש בכל הכרטיסים) - קבוצות של דינים ומנהגים. אפשר לתת לדימיון של החניך למצוא קבוצות נוספות כגון: מהצומח, תפילות ועוד.

3. מה יוצא דופן?

המדריכה לוקחת 3, 4 כרטיסיות או יותר שאחת מהן יוצאת דופן (אם החניכים קצת גדולים ייתכן שחניך אחד יעשה לשני והשני יפתור ואחר כך להיפך).

דוגמאות:

1. תפוח, שופר, עקידת יצחק, תענית.
2. לולב, תענית, סכך, שופר, רימון.
3. נעילה, זכרונות, כל נדרי, וידוי, שופר.

4. לחניכים הצעירים

הכרטיסים כולם פתוחים לפני החניכים.

אחד החניכים בוחר במחשבתו את אחד הכרטיסים ואז הוא חד חידה על אותו מושג והחניך השני צריך לגלות מהו הכרטיס.

5. לכמה חניכים

כל חניך לפי תורו בוחר את אחד הכרטיסים והוא צריך להסביר על אותו מושג לשאר החניכים לאיזה חג הוא שייך. מה זה, מה עושים עם זה, למה וכו'.

על פי "לקוממיות, מרכז לתודעת ישראל ולאומיותו,

סדנת נשים לפיתוח אמצעים חינוכיים ליד ישיבת "שבי חברון"

ב. דע את הקבוצה

הפעלה 1: תחרות בין צוותים

המטרות

- א. לאפשר לכל חניך להפגין לפחות אחד מכישורונותיו.
- ב. להראות כיצד כל פרט בקבוצה יכול לתרום להצלחתה על ידי ניצול הכישורים החזקים שלו.
- ג. להדגיש שהקבוצה בנויה מחניכים שונים.

מהלך ההפעלה

חלק את הקבוצה לשני צוותים בעלי מספר חניכים זהה, שיתחרו זה בזה. בכל פעם, אחד הצוותים שולח נציג. הנציג בוחר במה הוא רוצה להתחרות, ואומר זאת בלחש למדריך. באותו זמן, הצוות השני בוחר נציג משלו. שני הנציגים מתחרים ביניהם, והמנצח מזכה את קבוצתו בשתי נקודות. במקרה של תיקו - כל צוות מקבל נקודה אחת. מובן, שבכל פעם ייבחר חניך אחר להיות נציג, ואף חניך לא יהיה פעמיים נציג, לפני שכל החניכים בצוות שלו התחרו כבר לפחות פעם אחת. רצוי שלכל חניך יהיו שתי הזדמנויות להתחרות: פעם אחת הוא יתחרה במשימה שהוא עצמו בחר, ופעם שנייה הוא יתחרה במשימה שבחרו בו לבצעה.

לפניך מספר הצעות לתחרויות:

- חידון יָדע שתכין מראש: למשל בנושא דמויות בתנ"ך, או ערי בירה. מנצח החניך שענה על מירב התשובות הנכונות.
- לימוד בעל פה של קטע קצר: תן לכל חניך קטע כתוב. בתוך דקה עליו ללמוד אותו בעל פה. החניך שציטט את הקטע עם השגיאות המעטות ביותר הוא המנצח.
- כתיבה מהירה: תן לכל חניך נייר ועט. החניך שבמשך דקה יכתוב משפט מסוים מספר פעמים רב יותר הוא המנצח.
- תחרויות ספורט למיניהן: ריצה, קפיצה למרחק, נגיעה בתקרה בקפיצה, קפיצה על רגל אחת במשך הכי הרבה זמן, הליכה על קורה צרה על רגל אחת בלי ליפול, עמידת ראש במשך הכי הרבה זמן, הליכה על ידיים למרחק הרב ביותר וכדומה.
- הזמזום הארוך ביותר: מנצח החניך שמצליח לזמזם הכי הרבה זמן בלי לנשום באמצע.
- ניחוש זמן: תן לחניכים זמן התחלה. הסתכל בשעון ואמור מתי הזמן הסתיים. עליכם לנחש כמה זמן עבר מאות הפתיחה ועד אות הסיום. מנצח החניך שאמד את הזמן בצורה הקרובה ביותר למשך הזמן הנכון.
- ניחוש אומדן מרחק: זרוק חפץ למרחק מסוים, על כל חניך לאמוד מה המרחק מקו נתון ועד לאותו חפץ. מדדו את המרחק בעזרת סנטימטר, "שיברים", כפות רגליים וכדומה. מנצח החניך שאמד את המרחק בצורה הקרובה ביותר למרחק האמיתי.
- תגובה מהירה החניך שמשלים ראשון תחילת משפט שאתה תאמר, החניך שאומר ראשון שם של בעל חיים שמתחיל באות מסוימת וכדומה.

- להטוטים שונים: להקפיץ שלושה כדורים בבת אחת בלי להפיל אף אחד, ללכת עם בקבוק על הראש בלי שהבקבוק ייפול, לעמוד על כדור בלי ליפול ועוד.

הפעלה 2: תיאום ציפיות

המטרות

- לתת לחניכים אפשרות לבטא את הרגשות שלהם ולומר מהן הציפיות שלהם.
- ליצור גיבוש קבוצתי.
- לחבר אמנה או הסכם קבוצתי.

מהלך ההפעלה

רצוי שתיאום הציפיות יתנהל קודם כל במישור האישי. כל חניך והציפיות שלו מעצמו, מהחברים בקבוצה ומהמדריך.

לאחר מכן הקבוצה כולה תבדוק אלו ציפיות משותפות לכולם - דבר המאפשר לבנות הסכם קבוצתי. בגילאים צעירים (כיתות א-ב) רצוי לתת לילדים התחלות של משפטים שיעודדו אותם להיפתח כגון: מה אני רוצה שיקרה במשך השנה? אני מקווה ש... וכו'.

הצעות שונות לתיאום ציפיות:

1. יער ציפיות

מקשטים את החדר כמו יער, תולים עצים ופרחים. בכל פינה של החדר רשום: המדריך, הקבוצה, אני. כל אחד מהחניכים מקבל עלים ופרחים גזורים ועליהם הוא רושם את הציפיות שלו מכל אחת מהדמויות ומדביק אותן לידה.

2. פאזל ציפיות

גוזרים תמונה או פוסטר עם כתובת או אמירה כלשהי בנושא ציפיות. לדוגמה: "הלוואי שכל ציפיותינו יתגשמו". כל חניך מקבל חלק מהפאזל ועל החניכים להשלים את הפאזל ומתגלה להם המשפט.

3. בקבוק ציפיות

לאחר שכל הקבוצה אומרת את ציפיותיה, מנסחים את הציפיות של כולם על קלף וטומנים אותו בבקבוק או בתיבה, אוטמים וטומנים באדמה במטרה לפתוח בסוף הפעילויות ולבדוק האם ציפיותינו התגשמו. ניתן לערוך מעין "מסע קבורת הבקבוק" עם סרטוט מפה, טקס קבורה וכו'.

4. ציפית ציפיות

כל חניך מקבל ציפית. בחדר ישנם פתקים עם ציפיות:

- "אני מצפה שהקבוצה תהיה מגובשת".
 - "אני מצפה שהמדריך יעשה פעולות מעניינות".
 - "אני מצפה מעצמי להיות חניך וחבר טוב" וכו'.
 - בחדר יפוזרו גם פתקים ריקים. כל חניך אוסף ציפיות ורושם ציפיות ומכניס את כולן לציפית.
 - במליאה עושים רשימה כוללת ובודקים עד כמה הציפיות אפשריות למימוש, ובמה או במי זה תלוי.
- מתוך לקט נבחר של הפעלות "חוויה קיצית", בהוצאת משרד החינוך, מינהל חברה ונוער

ג. 100 שנה לעיר העברית הראשונה - תל-אביב

מטרות הפעולה

- א. להכיר את ההיסטוריה של עם ישראל ויבינו את הפלא הגדול של "בשוב ה' את שיבת ציון" - הקמת תל אביב כחזון הנביאים.
- ב. החניכים יבינו שכדי להגשים חלום אחד יש צורך במיליון חולמים שלא עוצמים את עיניהם.

מהלך הפעולה

- המדריכה מולהבת מרעיון מטורף שיש לה, היא מחזיקה קופסה מלאה בציוד ומוציאה תוכניות בנייה, חלוקת משימות ותפקידים. היא רוצה להקים עיר אקולוגית-טכנולוגית וחדשנית בנגב המזרחי! היא מספרת על נתונים שיהיו בעיר הזאת (מתבססים על נתונים אמיתיים של ת"א). 400,000 תושבים! 540 בתי כנסת, 100 בתי ספר יסודיים, 50 בתי ספר תיכוניים, 50 בתי מלון, 300,000 מכוניות, 25 ספריות, מרכז התעסוקה הגדול במדינה - 350,000 איש! ובעוד היא מדברת בהתלהבות המדריכה השנייה מנסה להרגיע אותה ולתת לה כוס מים, שתירגע.
- היא מסבירה לה כי היא חולמת חלומות והזויה קמעה... ומי בכלל יבוא לגור בנגב? חוץ מהקבר של בן גוריון אין שם כלום... אין שם תשתיות, ואין שם כלום מלבד החולות... מזג אוויר לא נוח, אין כלכלה, אין שם בתים ותנאים בסיסיים... בקיצור מנסה להשבית שמחות...
- המדריכה הראשונה מתחילה להתווכח איתה ולשכנע את החניכים לצרף אותם לעיר שלה.
- היא מסבירה להם מה זה דורש... והיא עושה הצבעה עם הילדים - מי בא איתה?
- ואז היא מסבירה לה שכל האנשים שעשו דברים גדולים ששינוי את פני האנושות נראו בתחילה משוגעים...
- אפשר לתת דוגמאות של תומאס אדיסון ואלכסנדר גרהאם בל וגליליאו גליליי, אליעזר בן-יהודה - לספר לחניכים על אישים שחלמו בגדול ועשו מהפכות.
- גם בארץ שלנו לפני 100 שנה המקום שאנחנו נמצאים בו בכלל לא היה כל כך מובן... מי היה מאמין שעל החולות של חופי תל אביב יקימו את העיר העברית הראשונה? ומסבירה לכולם שכל הנתונים שהציגה קודם הם נתונים אמיתיים של העיר תל-אביב לפני 100 שנה הייתה בגדר של חלום.

"עוד אבנך ונבנית" - חיזיון לרגל 100 שנה לעיר תל אביב

1. "עוד אבנך ונבנית" - סמל העיר תל-אביב

החניכים יכירו את מרכיבי הסמל ויצרו לעצמם סמל.

בתחילת הפעילות המדריכה תרכיב מסמל ענק את הסמל של תל-אביב חלק אחר חלק וכל פעם תברר עם החניכים מה הם יודעים ומה דעתם. ותסביר מה מבטא ומסמל כל חלק ממנו ולבסוף הם ירכיבו

יחד את הפאזל.

בהמשך כל חניך מקבל סמל ליצירה שמצד אחד יצבע את הסמל של תל-אביב ובצד השני תפילה לשלומה של העיר העברית הראשונה (יש להשיג את התפילה).

מקפלים ומנייילינים והופכים למחזיק מפתחות.

תפילה

"ריבון העולמים,

בהרדת קודש אנו עומדים לפניך להודות לשמך
הגדול על טובותיך אשר יסובכנו תמיד,
ועל שהפלאות חסדך לנו בהקמת עיר גדולה
ומפוארת ורבת עם בארצנו הקדושה, בשם תל-אביב-יפו.
אתה הוא שהשפעת לפני מאה שנה רוח עצה ותבונה
על קבוצת בונים מכני ציון היקרים,
לתקוע יתד על שפת הים לעיר עברית, והננתם עוז ועוצמה,
לבצע את שאיפתם זו באומץ וגבורה ומסירות נפש.
על אף מכשולים עצומים שעמדו על דרכם
הגן על עירנו ועל תושבינו ועל עמך ועל נחלתך אשר בחרת בם"
תפילה שהובררה במקור על ידי הרב אונטרמן,
רבה הראשי של תל-אביב במלואת יובל לעיר תל-אביב
ועודכנה לקראת שנת המאה

1. הכוכבים

הכוונה האמיתית של הוגה הסמל היה לסמל את שבע שעות העבודה שהרצל רצה שיהיה במדינת היהודים - נזכיר נתון זה אבל כמובן שלא נתעכב עליו כי אין לו הרבה משמעות.

2. מגדל האור

חלמו שהעיר העברית הראשונה תהיה מגדל אור לעולם כולו.

כל ילד תל אביבי הוא לפיד של המגדל אור להאיר לעולם.

- אפשר להביא את דבריו של מאקסים גורקי הוגה הדעות הרוסי - הרואה את עם ישראל כולם כמגדל אור לעולם כולו. - "מאז ומתמיד שימש עם ישראל מגדלור שהפיץ את אור המחאה העזה נגד החלאה והשפלות שבחיי האדם, נגד האלימות כלפי האדם, נגד היתפלות המבחילה והבערות".

הם ראו בבנייתה של העיר שליחות - התוויית תרבות שתהיה מגדל אור.

הקבלה לאברהם אבינו שהיה העברי הראשון והיה לאור לכל העמים.

אברהם האיר לכל העמים בדרך הצדקה והחסד, לימדם, בעצם חייו ובאורחותיו מלאות החסד כי כך ראוי וכך יאה לחיות ולפעול. בכך שהיה איש חסד ובאהבת החסד שלו היה למגדלור לאנושות כולה.

"וואעשך לגוי גדול... ונברכו בך כל משפחות האדמה" (בראשית יב) - אברהם מקים עם שהוא כולו אור. חשוב להראות כיצד עם ישראל בגלות התגעגע לארץ ישראל ורצה לבוא ולהיות מגדל אור דרך חיים מדיניים, מתוקנים ושלמים (שזה בעצם אחד הדברים הבסיסיים בתורתו של הרב קוק).

3. עוד אבך ונבנית

מתוך ירמיהו לא ג.

לרדת לעומקו של הרעיון של פסוק נפלא זה שהנביא ירמיהו לפני 3,500 שנה ניבא שאפילו שיהיה חורבן בסוף ייבנה והנה אנחנו ממש רואים את זה בעיניים!

אפשר להוסיף על כל פריחת ארץ - חזון יחזקאל - ואתם הרי ישראל ענפכם תשאו ופריכם תשאו לעמי ישראל כי קרבו לבוא - ועדות מרק טוין על המתרחש בארץ לפני כ-200 שנה - שממה וביצות ועוד. (בגיליון הבא: מי יבנה בית בתל-אביב?)

על פי מרכז רעות לזהות יהודית ולקירוב לבבות

חידות בפרשיות השבוע

פרשת שופטים

1. מודד מוסמך המחפש לו עיסוק איננו חייב לצאת אל השוק. שתי משימות מצפות לו, חי ראשי – אחת מפורשת, חברתה ברש"י.
2. קבוצת שתי מילים – אמירה קצרה מוכרת היא לכל בר בי רב בפולקלור היהודי קשורה בצרה ובעניינו – ביוצאים אלי קרב.

פרשת כי תצא

1. שים לב לפלא הלא הוא דבר! המשנה מקומו, מתוסף לו איבר ואם בתוך הנ"ל, תדביק לו תיו ישמש הוא לו לכל יציאותיו.
2. מעשה באשה ושמה סופי שהייתה נשואה לחיים ביום שבת טיילו הם בשופי עם זאטוטיהם השניים. והנה בבגדים מצאה היא דופי, הסתכל על המכנסיים מקודם הם נראו יופי ועכשיו – אוי לעיניים! מלוכלכים, מקומטים – איבדו את היופי כאילו לא כובסו שנתיים! מוידענו מכל העניין יצא נקי כי בתורה היה בקי. ציטט לאשתו פסוק מפורש הכתוב בפרשתנו בזה החומש.

פרשת כי תבוא

1. "שש-שש" מציין ראייה טובה, מעוינת טוב ללוותה בשמיעה מצוינת בפרשתנו קלטו התריסר באופן שווה שכן באו הלוויים לעמק שווה.
2. שני חומרי בנייה בגוף יחיד על הבל ואפסיות הדבר יעיד. ואם מוזכרים הם בריבוי היעדר אוזן קשבת משמעות הביטי.

פרשיות ניצבים-וילך

1. מי שעניו בראשו ואת העתיד חוזה יודע הלכות, הסכמים וחתימת חוזה. התיתכן אפוא כריתת ברית – בפועל ולא בכוח כאשר חסר הצד השני, היינו הלקוח?
2. הטיבטי שואל "מה" ("היהודי – למה") על אף הגיעו מארץ הלמה לרישא מכל מקום יש יוצא דופן שואל הגוי שאלה בכל אופן.

ראש השנה

1. "ברוך שנתן תורה משולשת לעם משולש" – קבל על עצמך הקורא, תפקיד של בלש ומצא מתי ההיגד הבא ממומש: חמישה ימי קריאה רצופים בחומש (ואם בחנוכה ובחול המועד הינך מחומש להווי ידוע: תשובה זו אין בה ממש).

2. המספר 100 הוא "very good"
מאפיין הוא למדן, אף בור סוד
להערכת הנ"ל זכה מי שלמד גם שנה
מה שאין כן בראש השנה.

כרשת האזינו

1. היש לך מושג
מי היה רס"ג?
ולמען העניין בהיסטוריה
מה ידוע לך על ויקטוריה?
אם לא תדע לנ"ל מענה
אל הוותיקים משה מפנה.
2. אשרי מי שזכה לכך, האח!
לעשות מעשה כמו זה האח.

סוכות ושמיני עצרת

1. השאלות מתייחסות לאושפיזין
צמידי בת בתואל קח ונזמה
ומשקלם למשקלו תחבר
והשני לבד תהפוך ותדע
אשר ישב באוהל שם ועבר
(ר' אלעזר בן יעקב הבבלי)
2. ראש שמי כף כף,
ואחריתי רביע הכף
ואמצעית כף על כף
ואם לא תבין
תספוק כף אל כף.
(חידה תימנית מימי הביניים)

פרשת וזאת הברכה

1. "יש לו מנה רוצה מאתיים"
הפוך ל"הנה מה טוב ומה נעים"
מי בפרשתנו סותר את הרישא
תמיד מרגיש "עשר" – אפילו לא תשע.
2. אחרי העיניים לא לתור
מצווים אנו בקריאת שמע.
למי התגלה זאת בראש הטור
ממש פשוטו כמשמעו?

פרשת בראשית

1. מאין היחס השונה לבנים / כלום יש בדבר משוא פנים?
הלא כל אחד מאשר לו הקריב / הבאה ההפליה למען חרחר ריב?
נראה שמיאון או מתן הפרס / תלוי כולו במידת היחס
שבין הקורבן לבין המקריב / אם חיצוני אדיש או אישי חביב.
2. מה אב אשר הוא אם וארבעה / יתרוצצו תמיד בתוך קרבו
לו שם כשם אדם ועיר ושמו: / ידו בקרב כל ויד כל בו.
(ר' אלעזר בן יעקב הבבלי)

באדיבות "שאל בנך ויגדך", מאת אריה פלחיימר,

שאלות מנחות וחידות מחכימות בפרשת השבוע בחגים ובמועדים, פסגות

תיפזורת ראש השנה

מאת עוזי קייש

א	ת	ת	ה	ג	כ	ק	א	ש	ה	ק	ד	צ	ת	א	ס	ו	ר	ת
ת	נ	ו	א	ש	ב	ח	י	ע	ש	ת	ד	י	ט	ה	י	ש	י	ש
ו	ש	נ	מ	ח	ש	צ	י	י	א	י	י	ח	ל	ד	ר	י	ת	ת
י	ו	ו	ק	ר	י	י	ל	ז	ק	ש	ה	י	ו	א	מ	ע	ר	ו
ו	פ	ר	ל	ט	מ	ת	י	י	י	ת	פ	י	ש	ג	י	י	ו	ע
כ	ר	כ	ס	ה	י	ד	מ	מ	ב	ת	ש	ו	ב	ה	ל	ב	ע	י
ל	ו	י	א	ח	ע	י	ב	י	נ	ו	נ	י	י	מ	ח	ר	ה	ר
מ	ת	ז	ש	נ	ש	ק	ז	ת	ק	י	ע	ה	מ	י	ר	ב	ש	כ
א	מ	א	י	מ	ר	ע	ל	ו	ל	א	ש	ד	ו	ח	ש	א	ר	מ

- ענה על השאלות הבאות. רמז: ליד כל שאלה מופיע הפתרון או הפתרונות לשאלה במילים מבובלות. עליכם לסדר את המילים בצורה הנכונה ולאתר אותם בתפוזרת שלעיל. המילים יכולות להופיע בכל כיוון מלמטה למעלה, ימינה, שמאלה ובאלכסון.
- (א) כמה תקיעות שופר חייב אדם לשמוע בראש השנה? _____ (שעת) תקיעות.
- (ב) באילו ימים לא יכול לחול יום ראשון של ראש השנה אף פעם?
 (א) יום _____ (שארנו) (ב) יום _____ (עיביר) (ג) יום _____ (ששי)
 (ג) אילו יסודות החזרה בתשובה? (א) _____ (טרחה) (ב) _____ (דוויו) (ג) _____ (זיעתב טחאה)
 (ד) לאחר איזו תפילה בראש השנה נוהגים ללכת למקור מים ולאמר תפילת תשליך? תפילת _____ (חנמה)
 (ה) אילו קרנות כשרות לתקיעה בראש השנה? (א) קרני ה _____ (שימבכ) (ב) ה _____ (חמליר) (ג) ה _____ (מישיתי)
 (ד) ה _____ (זיעמי) (ה) ה _____ (מילאיי)
 (ו) השלם. "ו _____ (בהשות) ו _____ (להפתי) ו _____ (קדהצ) מעבירין את רע הגזירה"
 (ז) תוקעים בשופר של אייל זכר ל- _____ (דתיעק חקיצי)
 (ח) על איזה ירק מברכים "שיסתלקו כל שונאינו"? _____ (קסל)
 (ט) איך נקראים הקולות היוצאים מן השופר? (א) _____ (יהעקת) (ב) _____ (רבמיש) (ג) _____ (עהרות)
 (י) מהו המנהג בתפילה שנהוג רק בראש השנה וביום כיפור? _____ (ערכיתו)
 (יא) שלושה ספרים נפתחים בראש השנה והם: אחד של _____ (מיקדיצי), אחד של _____ (שמריע) ואחד של _____ (נימינובי)
 (יב) האם מותר לתקוע בשופר ביו"ט ראשון של ראש השנה שחל בשבת? _____ (סואר)
 (יג) כמה זמן לפני ראש השנה נוהגים יהודי ספרד ועדות המזרח לאמר סליחות? _____ (ארשמ דחשו לאלו)
 (יד) כמה קולות תוקעים בשופר בראש השנה? _____ (מהא) קולות.
 (טו) בתפילת מוסף של ראש השנה יש תשע ברכות. כיצד נקראות שלוש הברכות המרכזיות? _____ (תלמכווי), _____ (תונכזירו), _____ (תפשרו)

עליך להשלים את הפתרונות לשאלות הבאות על ידי המרת המספרים באותיות לפי ערך הגימטרי.

- (א) מהו המנהג לגבי שינה ביום ראש השנה? נוהגים שלא _____ ביום ראש השנה אלא _____

$$\frac{30}{10} \frac{300}{6} \frac{50}{5}$$
- (ב) מדוע נוהגים לתקוע בשופר בחודש אלול חוץ מערב ראש השנה? כי עושים _____

$$\frac{30}{30} \frac{40}{6} \frac{40}{4} \frac{200}{5} \frac{400}{6} \frac{400}{4}$$

 חודש אלול _____

$$\frac{30}{100} \frac{400}{6} \frac{400}{70} \frac{10}{10} \frac{100}{400} \frac{400}{400}$$

 ראש השנה _____

$$\frac{300}{5} \frac{5}{50} \frac{300}{5} \frac{400}{6} \frac{70}{10} \frac{100}{400} \frac{400}{400}$$

פתרונות בסוף הגיליון

פעילויות לחגי תשרי/ מאת מלכה אהרונסון

ראש השנה

כרטיסי הברכה הולכים ונעלמים על כן עלינו להכין כרטיסים יפים שיקרינו ישמרו עליהם.

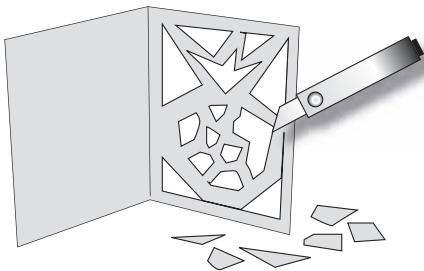
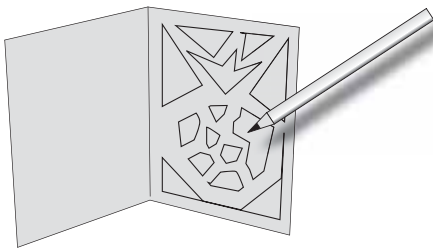
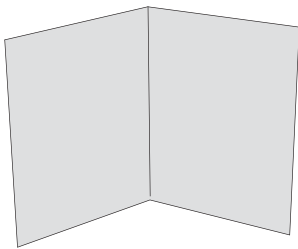
1. כרטיס ברכה ויטרד'

החומרים:

- ניירות צלופן צבעוניים.
- בריסטול.
- דבק.
- צבעים.
- לורדים.
- סכין חיתוך, מספריים.

אופן ההכנה:

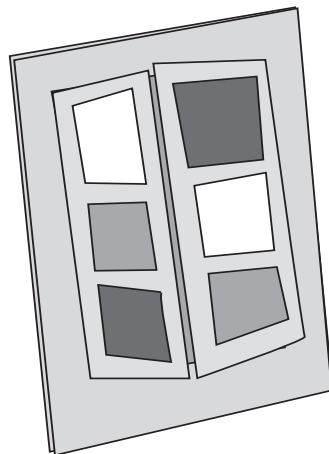
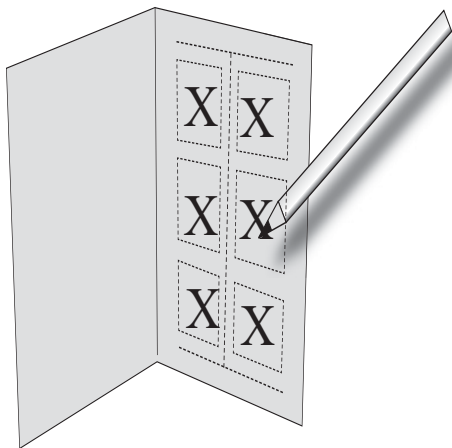
- הכרטיס יכול להיות פשוט או מסובך תלוי בגיל הילדים.
- חותכים את הבריסטולים בגודל הרצוי לכרטיס הברכה ומקפלים לשניים.
- את הצד העליון מחלקים לשניים ועובדים רק על צד אחד. יש להשאיר רווח של 1 ס"מ בין הקישוטים וגם סביב הכרטיס בו לא נוגעים.
- גוזרים את כל האמצע ומדביקים בכל חלק נייר צלופן בצבע אחר, מייבשים, וכותבים בצד השני את הברכה.

לגילים הבוגרים יותר אפשר להציע לצייר דברים מסובכים לפי בחירתם ואולי על כרטיס גדול יותר.

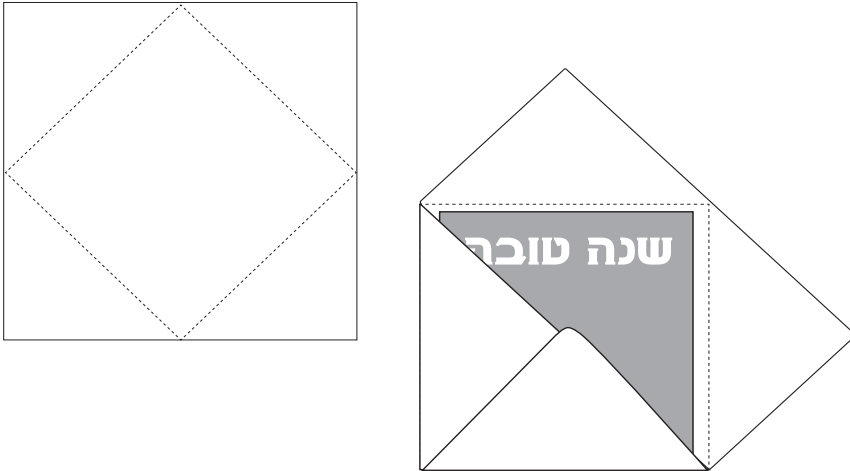
▪ גוזרים במקומות המסומנים בחלון ב-X ומדבקים במקום נייר צלופן צבעוני

▪ גוזרים באמצע החלון כדי לפתוח אותו.

2. הכנת מעטפות

כרטיסי הברכה יהיו גדולים מהמקובל, לכן צריכים מעטפות בגודל מיוחד. העיקרון בהכנת המעטפות הוא מרובע כאשר מחברים את שלושת הקודקדים ומדביקים אותם. מקפלים את המרובע ל-4, מחברים 3 צדדים והצד הרביעי - הלשונית - נותר לכיסוי. כדאי למדוד את הכרטיס ולהתאים לו את המעטפה הרצויה.

3. לוח אושפיזין

כדי לזכור מי הוא האורח מבין האושפיזין הבא להתארח בסוכתנו כדאי להכין לוח מתחלף.

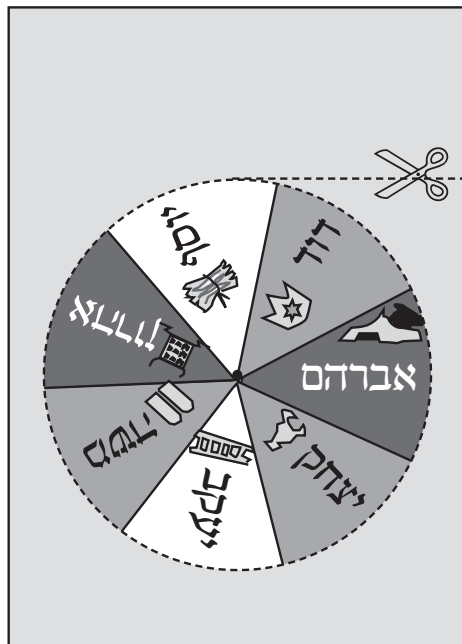
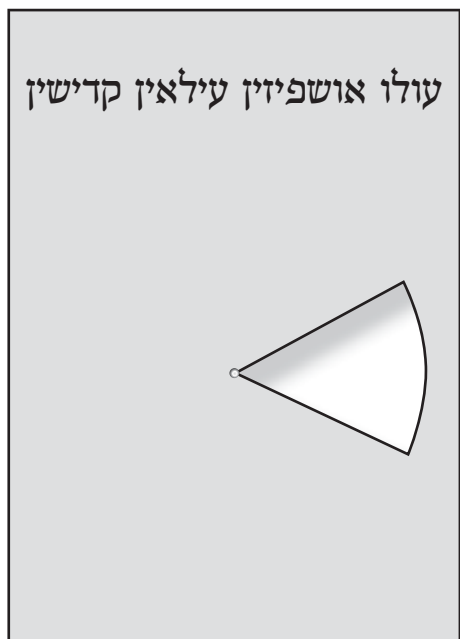
החומרים:

- בריסטולים.
- סיכה מתפצלת.
- לורדים.

אופן ההכנה:

- לקחת דף בריסטול, רצוי בצבע בהיר ולהתאים לו עוד בריסטול בצבע שונה.
- לחלק את הדף לשליש ושני שלישים.
- על השליש הראשון אפשר לצייר ולכתוב משפט השייך לאושפיזין כמו: "עולו אושפיזין עלאיין"
- בדף השני לצייר עיגול ולחלק אותו ל-7 חלקים. להעמיד אותו על הדף ולצייר את העיגול.
- לכתוב את שבעת האושפיזין עם פסוק.

- במקום המחולק על הדף הגדול על העיגול המצוייב יש לפתוח חלון בגודל הדף המחולק, לחבר את 2 הדפים, לנעוץ את הסיכה המתפצלת והרי לוח אושפיזין.
- ניתן לקשט עם פרחים, ציורים וכו'.

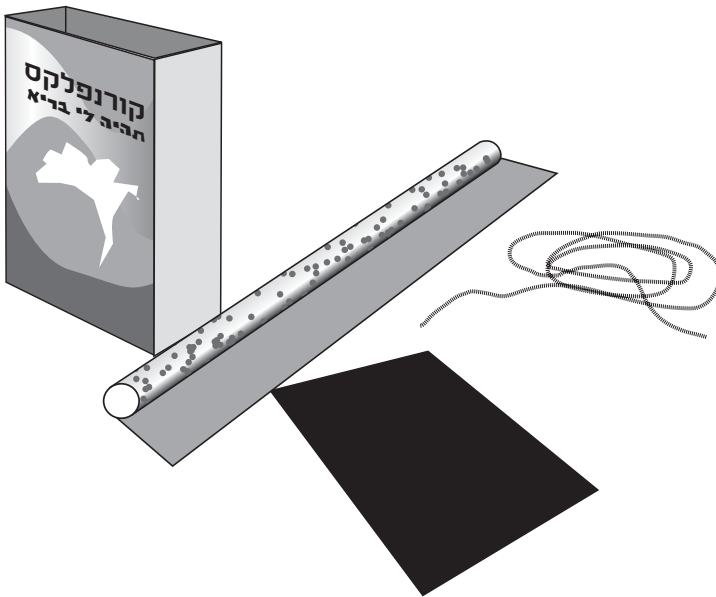
4. קישוט סוכה באיכות הסביבה

לפני חג הסוכות כולנו עוסקים בקישוטי סוכה. הקישוט החשוב - קבלת אורחים.

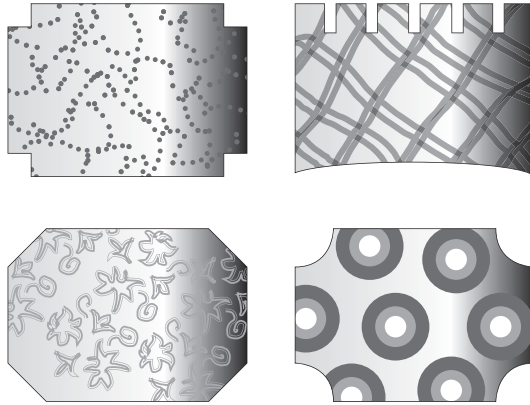
החומרים:

- קופסאות קרטון / קופסאות של דגני בוקר.
- ניירות מעטיפת מתנות.
- נייר שחור.
- דבק פלסטי.
- חוטים או שרוכים.
- מספרים, סכין יפנית.

אופן ההכנה:

- מציירים על הקופסה צורה חיצונית בה אנו מעוניינים להכין את השלט. יש להכין 2 משטחים - שווים או שונים, לדוגמה:

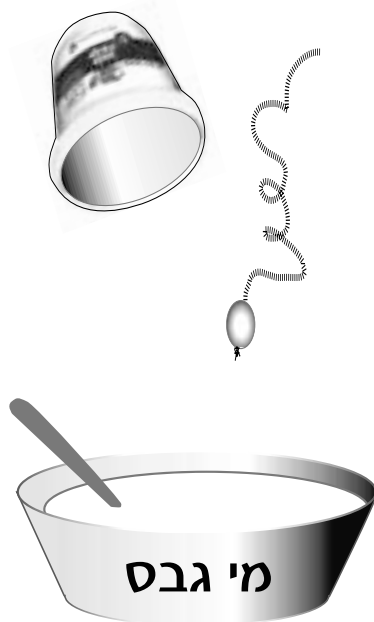
- מדביקים את הנייר הצבעוני של עטיפת מתנות (עם הקישוטים) על שני המשטחים ומקבלים 2 משטחים עם צורות על פני נייר העטיפה שהוא עם פרחים, פסים, משבצות או כל קישוט אחר.
- מציירים אותיות על גבי נייר שחור, אפשר אותיות בדפוס, בכתב. אפשר להעתיק מאותיות מעץ, לכתוב אותם ברוחב של 1 ס"מ. יש לשמור על פרופורציה בין המשטח של הלוח לבין האותיות.
- מדביקים את האותיות על הלוח ומקבלים 2 לוחות שונים או שווים לפי הטעם. באחד כתוב "ברוך אתה בבואך" ובשני "ברוך אתה בצאתך".
- מחוררים חור ומשחילים חוט/שרוך לתלייה בסוכה או בכניסה לסוכה.

5. אהיל לתלייה בסוכה

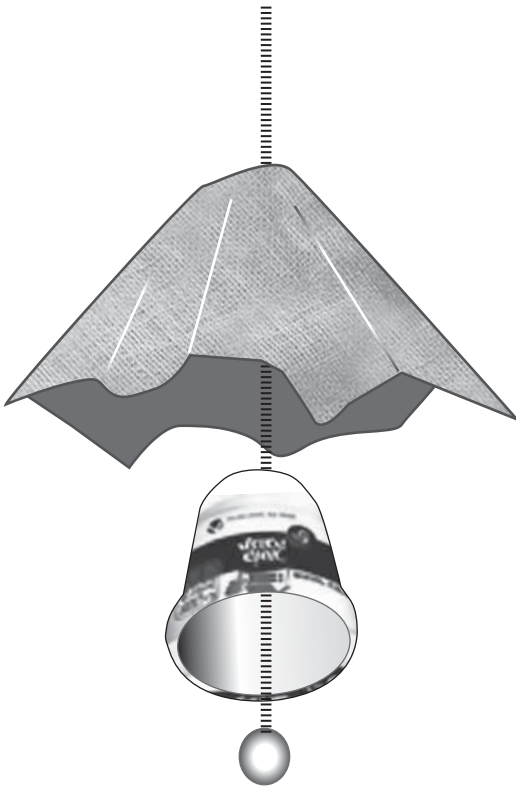
בתוך הסוכה אנחנו תולים רימון, תאנים, תמרים וכו' משבעת המינים. הרי לכם אהיל להכניס את שבעת המינים לתוכו בתלייה.

החומרים

- אבקת גבס
- חתיכות בד יוטה צבעוניים בערך בגודל 20 X 20
- קופסאות קוטג' ריקות
- חוטי צמר או ניילון + חרוז
- מסמר
- קערה
- מים

פשוט, קל ומהיר

- חותכים את היוטה שיכסה את קופסת הקוטג' בצורת ריבוע בערך 20 X 20
- ממיסים את אבקת הגבס במים (שיהיה יותר דליל מאשל). היחס הוא 3 כפות גבס לכוס מים - תלוי בצפיפות היוטה. מכינים קערה עם 3-4 כוסות לכמה יוטות.
- מחוררים חור באמצע קופסת הקוטג'.
- משחילים את החוט, עושים קשר + חרוז בתוך קופסת הקוטג' כדי שהחוט לא יברח.
- טובלים את היוטה בתוך קערת המים והגבס היטב היטב ומניחים את הבד מעל לקופסת הקוטג' כאשר אמצע הריבוע יהיה בדיוק באמצע הקופסה כך שהבד יפול באופן שווה סביב הקופסה ומניחים לייבוש.
- הבד מתייבש ומקבל צורה של מפית מעל הקופסה, כך שהקופסה מכוסה לגמרי.
- לאחר 3-4 שעות ייבוש אפשר לקשור לחוט בתוך הקופסה יחד עם החרוז פירות שבעת המינים ולתלות בסוכה.

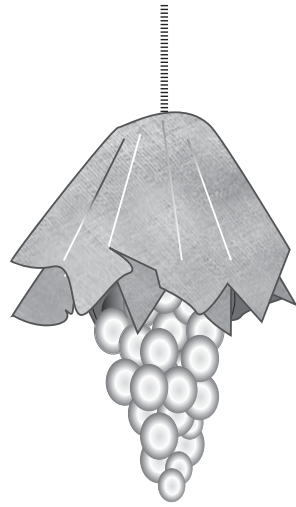
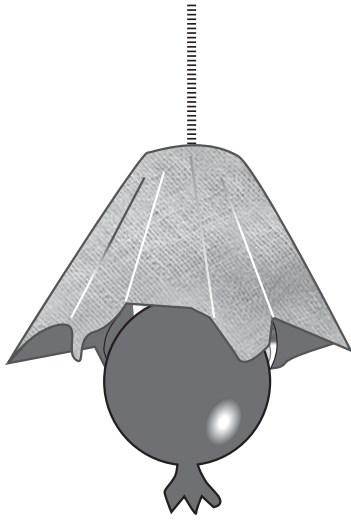
לגיון:

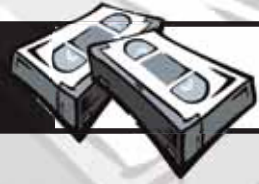
- אפשר להפוך את הכל אחרי הייבוש ולהעמיד אותו על השולחן בסוכה כשבתוכו עציץ קטן לקישוט או פירות שבעת המינים.

לחניכים הבוגרים יותר:

- מכפילים את הכמויות.
- תולים 2 חתיכות יוטה בצבעים שונים אחד על השני כך שמקבלים קיפולי בד כפולים אחרי הייבוש.
- יש להניח את 2 הבדים אחד על השני, ולפני הייבוש יש להניח על קופסת הקוטג' כך שיפלו על הקופסא 8 פינות לייבוש.

חומר אור-קולי

א. הימים הנוראים

סרטי וידאו (המצויים במרכזייה הפדגוגית התורנית)

- בין כיפור לסוכות** - (חטי"ב) - 627 - עם הרב הראשי לישראל, הרב לאו, הזמר דדי גראייכר ותזמורת.
- הסליחה** - (יסודי - חטי"ב) - 506, 478 - סיפורו של ר' אלעזר בן שמעון שהעליב אדם מכוער ולאחר שזה לא סלח לו בקלות קבע את האימרה הידועה "לעולם יהיה אדם רך כקנה ואל יהיה קשה כארז". בסיפור דומה מתנסים ילדים בחוג לדרמה כאשר המדריך מעליב את אחד הילדים.
- הצדיק הכפרי** - (יסודי) - 612 - סרט מצוייר. סיפור הידוע של ילד שלא ידע להתפלל וְשָׁרַק באמצע תפילת יום הכיפורים....
- חגי ישראל** - (חטי"ב) - 199 (ר) - דובר רוסית.
- חגי תשרי** - (יסודי) - 181 (כ.ר.) - מורכב מהסרטים לשמוע קול שופר, אושפיזין, יום תרועה ותוכנית פרפר נחמד.
- חגים ומצוות** (חטי"ב +) - **שבת, כשרות, חנוכה, שופר, מזוזות, תפילין** - 193 (ר) (דובר רוסית).
- יום תרועה** - (יסודי) 22 (כ.ר.), 172, 181 (כ.ר.), 506, 612 - ראש השנה, תקיעת שופר ומשמעותה.
- יונה הנביא** - (הגיל הרך) 175 - הסיפור התנכ"י בתיאטרון בובות.
- יונה הנביא** - (יסודי) 627 - סרט מצוייר. סיפור שליחותו של הנביא בנינוה (לא על פי המסורת).
- לשמוע קול שופר** - (יסודי, חטי"ב) 23 (כ.ר.), 181 (כ.ר.), 506, 612 - מצוות השופר בראש השנה - גדריה, הלכותיה ומשמעויותיה.
- סליחות בנוסח ספרד** - 366 - צולם בבית-הכנסת "שערי תורה" בשכונת ארמון הנציב.
- במוצאי יום כיפור** - (חטי"ב ועל-יסודי) - 713 - שירי מקהלה, זמר וסיפורים של רבי לוי יצחק מברדיצ'ב.
- יום הכיפורים** - (על-יסודי) - 714 - דיון בהשתתפות פרופ' שלום רוזנברג, המורה לספרות אריאל הירשפלד, הסופרת הבימאית מיכל גוברין, בהנחיית ירון לונדון.
- מבראשית** - 813 - שיעורו של הרב מרדכי אלון בנושא ראש השנה.
- מבראשית** - 832 - שיעורו של הרב מרדכי אלון בנושאי ראש השנה ועשרת ימי תשובה.
- 70 פנים לראש השנה** - 813 - בהשתתפות פרופ' שלום רוזנברג, אריאל הירשפלד ומיכל גוברין.
- ונתנה תוקף** - 810 - דין וחשבון בקיבוץ בית השיטה בעיקבות מלחמת יום הכיפורים.

חגי תשרי - 880 (מסידרת פרפר נחמד) (יסודי).

חגי תשרי - שנה טובה - 885 (מסידרת פרפר נחמד) (יסודי).

מבראשית - 896 - שיעורו של הרב מרדכי אלון בנושא ראש השנה ועשרת ימי תשובה.

תערוכת חגי חודש תשרי באומנות ובהווי העדות - 938 - בהפקת שאול גולדפרב ז"ל.

קישורים לאתרים ברשת לחגי תשרי

מקורות על ראש השנה :

<http://cms.education.gov.il/EducationCMS/Units/Toranit/MekorotNose/moadim/RoshHashanah.htm>

מקורות על סוכות :

<http://cms.education.gov.il/EducationCMS/Units/Toranit/MekorotNose/moadim/Sukkot.htm>

קישורים לאתרים אחרים בנושאי חגי תשרי :

<http://cms.education.gov.il/EducationCMS/Units/Toranit/HaverimLareshet/ChageyIsrael/ChageiTishrei.htm>

קלטות קול (המצויות במרכזייה הפדגוגית התורנית)

2015 - חרטה.

2043 - עת שערי רצון - תפילת הימים הנוראים בנוסח יהודי בבל.

2081 - השופר / הימים הנוראים.

2203 - עת שערי רצון - פיוטים (רננות).

2204 - עת שערי רצון - תפילה (רננות).

2208 - מחזור סלוניקי - ימים נוראים.

2244 - עת שערי רצון - תפילת הימים הנוראים בנוסח יהודי כורדיסטאן.

2245 - עת שערי רצון - תפילת הימים הנוראים בנוסח יהודי מרוקו.

2246 - עת שערי רצון - תפילת הימים הנוראים בנוסח ספרדי ירושלמי.

2247 - עת שערי רצון - תפילת הימים הנוראים בנוסח יהודי תורכיה.

2248 - פתח לנו שער - נוסח תפילת הימים הנוראים.

2262 - מראה כהן (ת"ת נחלה) תיאור עבודת הכהן הגדול ביום הכיפורים.

2263 - ימים נוראים במלל ובניגון.

2267 - מאתיופיה לישראל - מסורת חגי ישראל (מארו), בהוצאת הסוכנות היהודית, המחלקה לעלייה וקליטה.

2278 - פיוטי ראש השנה (יהודי לוב).

- 2289 - בואו נשיר בחגי תשרי.
- 2355 - אלול - שלושה ספרים נפתחים בראש השנה - ביאור עניין - הרב אליהו דרמר.
- 2473 - אלול - תפילה ותחנונים ולא קבע - התוצאה וניחם על הרעה - הרב אליהו דרמר.
- 2475 - ראש השנה - וכותבנו בראש השנה מהו? ביאור - הרב אליהו דרמר.
- 2476 - אלול - עבירה עיקרה היא מצווה בלי פרי - ביאור לעבירה גמול - למצווה תשלום - הרב אליהו דרמר.
- 2477 - עשרת ימי תשובה - המשותף בין המוח והלב - הרב אליהו דרמר.

שקופיות (המצויות במרכזייה הפדגוגית התורנית)

- הימים הנוראים בקהילות ישראל (זאב רדובן) - (3001)
- ימים נוראים (שקופיות - קלטת ברוסית) - (3002)

ב. חג הסוכות ושמיני עצרת

- דגם לגזירה - בניית סוכה

סרטי וידיאו (המצויים במרכזייה הפדגוגית התורנית)

- אגודה אחת - 150 - (חט"ב - על-יסודי) - הלכות ארבעת המינים לפי מנהגי העדות השונות על רקע גידולם בטבע ובנופי ארץ-ישראל.
- אושפיזין (יסודי) - 22 (כ.ר.), 172, 181 (כ.ר.) - כיצד בונים סוכה כשרה.
- בסוכות תשבו (יסודי - חט"ב) - 23 - דיני הסוכה.
- חגי ישראל (חט"ב) - 199 (ר) דובר רוסית.
- חגים ומועדים ומצוות בין אדם לחברו (חט"ב - על-יסודי) 233.
- לקט תוכניות ביהדות על הנושאים: יחס של אימון וכבוד בין אדם לחברו, משא ומתן באמונה במסחר, השבת אבידה, השב תשיבם, איסור בל תשחית.
- שלוש רגלים - (יסודי) 250 (ר) דובר רוסית
- בין כיפור לסוכות - (חט"ב) - 627 - עם הרב הראשי לישראל, הרב לאו שליט"א.
- סוכות - (על-יסודי) 680 (כ.ר.) (אנגלית, כיתוביות ברוסית) - קבוצות תלמידים מכינה סרט על דיני סוכות ומנהגיו.
- מבראשית - 896 - שיעוריו של הרב מרדכי אֶלון בנושא סוכות.
- תערוכת חגי חודש תשרי באמנות ובהווי העדות - 938.

שקופיות (המצויות במרכזייה הפדגוגית התורנית)

- סוכות - 3003 - יצחק גנוט (קלטת ברוסית).
- סוכות - 3004 - יצחק גנוט.
- סוכות - 3005 - שמחת תורה בקהילות ישראל (זאב רדובן).

קלטות קול (המצויות במרכזייה הפדגוגית התורנית)

- 2260 - סוכת שלום - (ת"ת נחלה) תיאור חג הסוכות בזמן בית המקדש.
- 2375 - הגדר בשמחת החג - הרב אליהו דרמר - מכון הרב פרנק - רמות.
- 2376 - סוכות נעוץ ביעקב אבינו - הרב אליהו דרמר - מכון הרב פרנק - רמות.
- 2404 - סוכות ושמחת תורה במלל ובניגון - ברוסית.
- 2424 - סוכות תשס"א - הרב אלישע וישליצקי (אל-עמי).
- 2469 - שמיני עצרת - חיובה בשמחה - הרב אליהו דרמר.
- 2470 - סוכות - למען ידעו, פסח למען תזכור - הרב אליהו דרמר.
- 2486 - חג הסוכות - שיעורו של הרב מרדכי אלון.

פתרון לתשבץ אלול-תשרי

ק	א	ו	פ	מ	נ	ת	ל	א	ב	י	ב
ד	פ	ג	ל	י	א	ב	י	ב	ב	ר	ר
מ	ק	א	ו	מ	נ	ה	ר	ת	ו	ק	ק
ה	ה	ד	ד	י	ג	נ	ה	ל	ל	ל	ל
ע	ר	ה	ג	ל	ח	מ	מ	ה	ה	ה	ה
ק	צ	ב	מ	ו	ב	נ	י	ג	ע	ע	ע
י	א	ל	ט	נ	ו	י	ל	נ	ד	י	י
ב	ס	א	ו	ו	ר	ב	ו	כ	ש	ר	ר
א	ל	מ	ו	ת	י	ה	ב	י	מ	ה	ה
ו	ס	ו	ת	ג	ד	ס	ד	ו	י	ל	ל
י	ה	ב	צ	ב	ד	נ	א	ר	ב	ב	ב
י	נ	מ	ל	ג	ב	י	ש	נ	נ	נ	נ
ס	ב	ד	י	ז	נ	ג	ו	פ	כ	ה	ה
י	ח	פ	ע	ד	ו	ו	ב	ר	ה	ה	ה
ה	ל	מ	ש	מ	י	נ	י	כ	מ	ה	ה
ס	ו	ס	ק	י	נ	ג	נ	מ	א	י	ר

פתרון חידות פרשיות השבוע

פרשת שופטים

- א. פרק כא: א-ב: כי ימצא חלל באדמה אשר ה' אלקיך נתן לך לרשתה נפל בשדה לא נודע מי הכהו, ויצאו זקנים ושפטיך ומדדו אל הערים אשר סביבת החלל.
ב. פרק יט: ג: תכין לך הדרך וְשִׁלְשַׁתְּ אֶת גְּבוּל אֶרֶץ אֲשֶׁר יִנְחִילְךָ ה' אֱלֹהֶיךָ וְהָיָה לְנוֹס שְׂמָה כָּל רֹצֵחַ.
רש"י ד"ה וְשִׁלְשַׁתְּ אֶת גְּבוּל אֶרֶץ: שיהא מתחילת הגבול עד השנייה וכן משנייה לשלישית וכן מן השלישית עד סוף הגבול השני של ארץ-ישראל.
- פרק כ: ב-ג והיה כקרבתכם אל המלחמה וניגש הכהן ודיבר אל העם ואמר אלהם **שמע ישראל** אתם קרבים היום למלחמה על איביכם אל ירך לבבכם אל תיראו ואל תחפזו ואל תערצו מפניהם [שמע ישראל! - קריאת זעקה של יהודי בשעת סכנה או כשהוא מוכן למסור נפשו על קידוש השם" (מילון אבן שושן)].

פרשת כי תצא

- הכוונה ליד וליתד ככתוב: ויד תהיה לך מחוץ למחנה ויצאת שמה חוץ. ויתד תהיה לך על אונך והיה בשבתך חוץ וחפרתה בה ושבת וכסית את צאתך (פרק כג: יג-יד).
- פרק כד: ה: כי יקח איש אשה חדשה לא יצא בצבא ולא יעבר עליו לכל דבר **נקי יהיה לביתו שנה אחת** ושמח את אשתו אשר לקח.
אחרי שמגיע הילד הראשון - בדרך כלל כעבור שנה - כבר אי אפשר לשמור על ניקיון מושלם.

פרשת כי תבוא

- שנים עשר שבטים עמדו על ההרים גריזים ועיבל במעמד הברכה והקללה - שישה על כל הר. "ראייה מעוינת" - בעיניים.
כל השבטים קלטו בעיניהם ובאזניהם באופן זהה, שכן הכהנים והלוויים עמדו בעמק, בין שני ההרים (פרק כז, יב וראה רש"י למקום).
- א. פרק כח, סד: והפיצך ה' בכל העמים מקצה הארץ ועד קצה הארץ ועבדת שם אלהים אחרים אשר לא ידעת אתה ובאתיך **עץ ואבן**.
ב. "...דבר אל העצים ואל האבנים - קולו היה "קול קורא" במדבר.

פרשת ניצבים-וילך

- פרק כט: יג-יד: ולא אתכם לבדכם אנכי כרת את הברית הזאת ואת האלה הזאת, כי את אשר ישנו פה עמנו עמד היום לפני ה' אלהינו **ואת אשר איננו פה עמנו היום**.
- פרק כט: כא-כג: ואמר הדור האחרון בניכם אשר יקומו מאחריכם **והנכרי אשר יבא מארץ רחוקה**... ואמרו כל הגויים **על מה עשה ה' ככה לארץ הזאת מה חרי האף הגדול הזה**.
"ארץ הלמה" - טיבט - ארץ מוצאה של בהמת ה"למה".

ראש השנה

- כאשר יום א של ראש השנה חל ביום חמישי, קוראים בתורה **חמישה ימים** רצופים: שני ימי ראש השנה בימים חמישי ושישי, שבת, צום גדליה נדחה ליום שהוא יום ראשון ולמחרת קריאת התורה של יום שני.
- המספר 100 בראש השנה אמור לגבי סך כל התקיעות הנשמעות בו.

פרשת האזינו

- פרק לב: ז: זכר ימות עולם בינו שנות דר ודר שאל אביך ויגדך זקניך ויאמרו לך.
- פרק לב: נ: ומת בהר אשר אתה עלה שמה כאשר מת אהרן אחיך בהר ההר ויאסף אל עמיו.
רש"י, ד"ה: כאשר מת אהרן אחיך: באותה מיתה שראית וחמדת אותה. שהפשיט משה את אהרן בגד ראשון והלבישו לאלעזר וכן שני וכן שלישי וראה את בנו בכבודו אמר לו משה אהרן אחי, עלה למטה - ועלה, פשוט ידיך - ופשוט, פשוט רגליך - ופשוט, עצום עיניך - ועצם, קמוץ פיך - וקמץ והלך לו. אמר משה: אשרי מי שמת במיתה זו.

סוכות

- יעקב: החידה מבוססת על בראשית כד: כב: "ויהי כאשר כלו הגמלים לשתות ויקח איש נזם זהב בקע משקלו ושני צמידים על ידיה עשרה זהב משקלם".
משקלם של הצמידים: עשרה זהב = י
משקלו של הנזם: בקע
"והשני [=משקלו של הנזם] תהפוך" = יעקב.
"ותדע אשר ישב באוהל שם ועבר" = יעקב (ראה רש"י לבראשית, פרק כח: ט, ד"ה אחות נביות, בסוף דבריו).
- משה:
ראש שמי כף כף: $20 + 20 = 40 = מ$.
ואחריתי רביע הכף: רבע מ- $20 = 5 = ה$.
ואמצעיתי כף על כף: $כ + פ + ע + ל + כ + פ = 300 = ש$.
ואם לא תבין תספוק כף אל כף = ביטוי של אכזבה וצער (ראה במדבר כד: ו).

פרשת וזאת הברכה

- (1) פרק לג: כג: ולנפתלי אמר נפתלי **שבע רצון** ומלא ברכת ה' ים ודרום ירשה.
(2) פרק לד: ד: ויאמר ה' אליו זאת הארץ אשר נשבעתי לאברהם, ליצחק וליעקב לאמר לזרעך אתנה **הראיתך בעיניך ושמה לא תעבר**.
בראש הטור - ההר (וייעל משה מערבת מואב אל הר נבו **ראש הפסגה** אשר על פני ירחו ויראהו ה' את כל הארץ את הגלעד עד דן" - פרק לד: א) - גילה ה' למשה, שלא יזכה לתור בארץ, אחרי שזכה לראותה בלבד.

פרשת בראשית

- (1) פרק ד: ג-ה: מנחתם של קין ושל הבל.
(2) **אדם**
אשר הוא אדם = במילה "אדם" מצויה גם המילה "אם".
וארבעה יתרוצצו תמיד קרבן = האות ד (4) נמצאת תמיד בתוך המילה "אדם".
לו שם כשם אדם ועיר = **בהתאם לפסוק** (איוב יא, יב): **ועיר** פרא אדם יולד.
ושמו: ידו בקרב כל ויד כל בו: רמז לנאמר על ישמעאל (בראשית טז-יב): והוא יהיה פרא **אדם** ידו בכל ויד כל בו.

פתרון תיפזורת ראש השנה

- א) תשע
ב) ראשון, רביעי, שישי
ג) חרטה, וידוי, עזיבת החטא
ד) מנחה
ה) כבשים, רחלים, תיישים, עיזים, איילים
ו) תשובה, תפילה, צדקה
ז) עקידת יצחק
ח) סלק
ט) תקיעה, שברים, תרועה
י) כריעות
יא) צדיקים, רשעים, בינוניים
יב) אסור
יג) מראש חודש אלול
יד) מאה
טו) מלכויות, זיכרונות, שופרות

הפתרונות לשאלות לאחר ביצוע ההשלמה

- א) נוהגים שלא לישון ביום ראש השנה אלא ללמוד תורה או לאמר תהילים.
ב) כי עושים הפסקה בין תקיעות חודש אלול שהן רשות לבין תקיעות ראש השנה שהן חובה.

